

universitātes avīze

Otrdiena,
6. februāris,
2001. gads

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№ 11

AKTUALITĀTE

Latvijas Universitāte gadsimtu mijā

Pirmā iepazīšanās ar LU attīstības programmu

24. janvārī LU notika informatīva sēde, kurā tika deklarēti Latvijas Universitātes attīstības programmas pamatprincipi. Informēja LU rektors I. LĀCIS un administratīvais direktors J. STONIS.

LU sūtība (misija)

Latvijas Universitāte ir garants Latvijas attīstībai. LU apvieno daudzveidīgu pētniecību, studijas un radošu uzņēmību, lai sniegtu Eiropā (pasaulē) atzītu augstāko izglītību, koptu latviešu valodu un kultūru, stiprinātu dažādu kultūru sakaru tradīcijas.

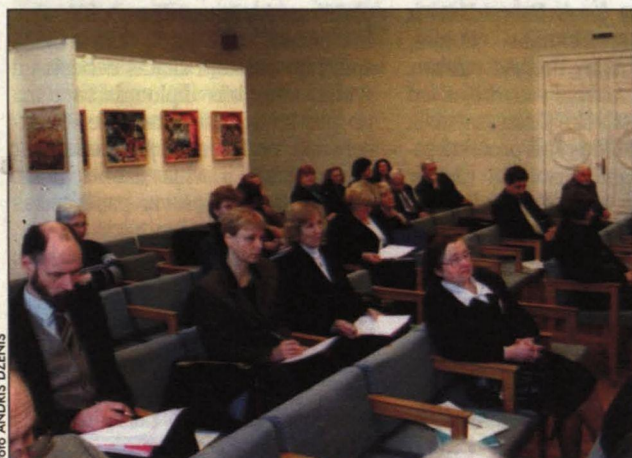
Stratēģiskie uzdevumi

Izveidot fondu struktūru, kas dotu iespēju regulāri piešķirt īpašas LU stipendijas un pabalstus, nodrošināt to stabilu apjomu. Nostiprināt pētījumu un studiju saistību, veidojot LU pētījumu projektus, turpinot zinātnisko institūtu integrāciju, harmonizējot darba slodzes un vērtējumu pedagoģiskajā un pētniecības darbā. Efektīvi piesaistot papildu resursus un izlīdzinot LU studiju finansējumu ar Eiropas attīstīto valstu normām, palielināt akadēmiskā darba prestižu un zinātnieku kompetenci. Nodrošināt Eiropas līmeņa pētniecisko infrastruktūru sešās zinātņu nozarēs. Nostiprināt LU vienotību, veicinot Akadēmisko komisiju atbildību par pētniecības un studiju programmu attīstību, prioritāri attīstīt otrā un augstākā līmeņa universitātes izglītību. Izveidot akadēmiskā un administratīvā darba kvalitātes vadības sistēmu, palielināt profesoru atbildību par akadēmisko darbu zinātņu nozarēs un apakšnozarēs.

Pārvaldes reformas galvenie uzdevumi

1. Ieviešot līgumattiecības, panākt uzdevumu un atbildības sadalījumu starp valsti (ministriju) un universitāti, kā arī universitātes iekšienē.
2. Atbilstoši LU stratēģiskajiem uzdevumiem un esošajiem Senāta lēmumiem jānosaka LU darbības prioritārie virzieni.
3. Saskaņā ar LU Senāta apstiprinātu "Nolikumu par LU pārvaldi" jāreorganizē LU centrālā administrācija.
4. Par centrālās administrācijas prioritātēm tuvākajam laikam jānosaka: kvalitātes kontrole; personāla attīstība; IT & T attīstība.
5. Paturot akadēmiskās stratēģijas jautājumus LU Senāta kompetencē, operatīvos lēmumus par studiju un pētniecības darbu Latvijas Universitātē pieņemt divos kompetences līmeņos: izglītības tematiskās grupas līmenī – nozaru grupu Akadēmiskajās komisijās; izglītības programmu grupas līmenī – nozares profesoru padomē. Jāizveido LU pārstāvēto nozaru saraksts un to kompetence dažāda līmeņa studiju programmu īstenošanā.
6. Jānostiprina fakultāšu dekanu kompetence akadēmiskā darba vadībā. Jāatjauno dekanu padomi kā regulāri darbojošos institūciju fakultāšu vienotai pārstāvībai LU Senātā un vadībā.
7. Lai palīdzētu dekāniem administratīvo funkciju izpildē, jāpalielina fakultāšu sekretāru atbildība un kompetence, plānojot tiem dažādās nozaru grupās salīdzināmus darba apjomus un apstākļus.

LU 59. konference

2. lpp. ▶

SVEICAM

Kārlim Skalderam – 100

Šāgada 30. janvārī nozīmīgu jubileju – savu simtgadi sagaidījis Rīgas Rotari kluba vecbiedrs, Latvijas Universitātes 1. izlaiduma absolvents, Rīgas Latviešu biedrības aktīvis, ārsts KĀRLIS SKALDERS.

Kārļa Skaldera dzīve bijusi neparasti bagāta. Universitātē savulaik viņš beidzis divas fakultātes. Strādājis Aizsargu štābā par sanitārās daļas priekšnieku. Daudz nācies būt visur pasaulē, tur arī guvis to īpašo pieredzi, kāda nebūtu iespējama, uz vietas dzīvojojot. Stažējies Vīnē. Skaldera kungam bijis savs zobārstniecības kabinets Brīvības ielā, toreiz modernākais Rīgā. Klientu loks, protams, bijis visplašākais.

Neparasti, ka cilvēks vienlaicīgi varējis strādāt par praktizējošo ārstu, rakstīt grāmatas, darboties Rotari klubā. Nenovērtējama bijusi Skaldera kunga loma Rīgas Latviešu biedrības darbībā.

Skaldera kundze par dzīvesbiedru teica šādus vārdus: "Ja cilvēks ir godīgs, viņš ir bagāts, ja mīl savu tēvzemi – tad superbagāts..."

Profesors Juris Zaķis jubilāram pasniedza medaļu par bagāto mūža devumu. Apsveicēju vidū bija Rīgas Rotari kluba prezidente Valentīna Zeile un citi kluba biedri. Rotarieši pateicās par ieguldījumu, ko Skaldera kungs devis šī kluba attīstībā.

Kārlis Skalders ir viens no tiem, kas mūsu Latvijas pamatos licis mūžīgus akmeņus, ko laiks neskar.

ANDA LASE

DM Pēterim Lapsam – 90

Nozīmīgs ir DM Pētera Lapsas akadēmiskais un zinātniskais veikums visa mūža garumā. Kur gan jubilārs ir smēlis spēku, lai to visu iespētu? Ilgajos dzīves gados ASV medicīnas doktors nekad nav noliedzis savu dzimto zemi. DM P. Lapsam dzīvē bijuši divi Laimas likti pieskārieni – medicīna: sevi nežēlot un visas zināšanas un prasmi atdot cilvēkam, kuram sāp; un glezniecība: atklāt zemes un cilvēka skaistumu. Doktors izvēlējās profesiju medicīnā ir ielicis savu dvēseli. Apbrīnas vērtā ir viņa mērķtiecība, spēja pārvarēt visus šķēršļus, kuru dzīvē nav bijis mazums.

Latviešu ārsts Pēteris Lapsa dzimis 1911. gada 26. februārī Lietuvā, Biržu pagastā, bērniem svētītā ģimenē. 1918. gadā Lapsu ģimene pārceļo uz Bausku. Tur, leģendu bagātajā Latvijas novadā, kur satek Mēmele un Mūsa, savu teicējumu sāk rāmā Lielupe, kura, plūstot caur Zemgales līdzenumu, dodas uz jūru. Zemgale – Latvijas varoņgara un bagātības glabātāja un attiecīga rakstura savu dēlu auklētāja...

Skolas gadi rit Bauskas vidusskolā. 1930. gadā P. Lapsa absolvē vidusskolu un tā paša gada rudenī imatrikulējas LU Medicīnas fakultātē. Tālāk seko Dr. K. Arāja atmiņas: "Studentu Pēteri Lapsu aizvien vairāk un vairāk ievēro Anatomijas un histoloģijas institūta vadītājs anatomijas profesors DM Jēkabs Prīmanis. Tieši profesors uzaicina studentu piedalīties antropoloģiskajās ekspedīcijās vairākos Latvijas novados." Tā, būdams students, P. Lapsa profesora J. Prīmaņa vadībā uzsāk zinātnisko darbu un kopā ar kolēģiem - K. Arāju, A. Miltiņu, Spilneru u. c. veic antropoloģiskos mērījumus un novērojumus latviešu tautības iedzīvotājiem. Toreizējā darba mērķis – noteikt latviešu antropoloģisko tipu. P. Lapsa pārstaigā Zemgales, Vidzemes, Kurzemes novadus,

4. lpp. ▶

ŠAJĀ NUMURĀ:

Studenti - sava novada
veidotāji

- 2. un 3. lpp.

Norises Eiropas Savienības
zinātnes politikā

- 3. lpp.

Studentu padomes lapa
šoreiz kā "UA" 5. lapaspuse

Vēsture atkārtojas ...

TAS VAR JŪS INTERESĒ

Lai pasaule par mums uzzina

MARTA VASARIETE ir LU Moderno valodu fakultātes 1. kursa studente, kas savu brīvo laiku velta Latvijas vārda nešanai pasaulē. Viņa ir piedalījusies vairākos jauniešu forumos Zviedrijā, Francijā un Grieķijā, daloties pieredzē ar cilvēkiem no visdažādākajām valstīm par tieši jauniešu vidū aktuāliem jautājumiem.

- Kā aizsākās tava darbība šajos jauniešu forumos?

- 1998. gada ziemā Stokholmā notika pirmais Baltijas piejūras valstu forums. Tas bija nedēļas garumā ar dzīvošanu ģimenēs. Pirms tam UNICEF organizēja konkursu, kura rezultātā no katras valsts pieci jaunieši saņēma Zviedrijas Sociālās ministrijas apmaksātas biļetes uz šo forumu. Lai nesāktu pārāk daudz jauniešu, konkurss netika ļoti plaši reklamēts. Bija jāstāsta, ko zina un domā par nevalstiskajām organizācijām, pie kam saruna notika trijās valodās – latviešu, angļu un vācu – vienlaicīgi, brīvi pārejot no vienas valodas uz otru. Man par šo konkursu pastāstīja mamma, un es gāju un piedalījos. Konkurss norisinājās divas dienas, un tikai otrajā nosauca tos piecus jauniešus, kuriem pēc apmēram pusmēneša bija jānodas uz Stokholmu un kuru vidū bija arī es. Pirms braukšanas mums bija jāgatavo materiāls par jauniešu situāciju Latvijā – par izglītību, par brīvo laiku u. tml. Es atceros, ka, esot uz prāmja, tas briesmīgi šupojās un mēs līdz sliktai dūšai sēdējām kajītē un gatavojām materiālu par Latviju. Pirmajā forumā interesants bija nacionālais vakars, uz kuru mēs vedām savas valsts tautastērpu un rupjmaizi ar riekstiem, rozīnēm un aprikozēm. Mums zviedriski bija iztulkota tautasdziesma "Bēdu manu lielu bēdu", un

4. lpp. ▶

JAUNUMI

Pirmo reizi – zinātņu vēstures
un muzeoloģijas sekcija

◀ 1. lpp.

Šoziem jau 59. reizi notiek LU zinātniskā konference, bet pirmo reizi tās ietvaros divas dienas risinās Zinātņu vēstures un muzeoloģijas sekcijas sēdes. Lai divām darba dienām sarūpētu tik lielu dalībnieku skaitu, lielu darbu bija paveicis LU Zinātņu un tehnikas vēstures muzeja līdzstrādnieks, direktors profesors ARNIS VĪKSNA. Kupls un gana erudīts bija referentu sastāvs.

Sekcijas pirmo sēdi ievadīja profesors Juris Zaķis, runājot par būtiskām kopsakarībām – Latvijas Universitāte un Latvijas valsts. Tad sekoja priekšlasījumi par mūsu Alma mater un Latvijas tēlu pasaulē, par sievietēm mācībspēku saimē pirms 2. pasaules kara, par Teoloģijas fakultātes vēsturi, par valodniekiem – LU Goda biedriem un doktoriem...

Otrā sekcijas darba diena bija veltīta ķīmiķiem, botāniķiem, mikro-

biologiem, pie Universitātes savulaik pastāvējušajai Lauksaimniecības fakultātei, uzzinājām par pētījumiem mežizstrādē un mežu zinātnē.

Divu dienu darbu noslēdza paša organizatora profesora A. Vīksnas priekšlasījums par medicīnas muzejiem Latvijas Universitātē.

Skaists akcents – sanāksmes telpā eksponētie Tautas lietišķās mākslas studijas "Vāpe" darinājumi, tostarp oriģināls keramikas pulkstenis, kura tikšņi atgādināja neatturamo laika ritējumu. Apskatāma ir arī otrā izstāde "Krāsainie pielikumi", kuru izveidojuši topošie mājturības, amatu mācību un sociālie pedagogi.

Jaunizveidotās sekcijas darbs apliecināja tiklab dalībnieku un klausītāju lielo ieinteresētību, kā izvēlēto tēmu daudzveidību, tālab cerams, ka arī nākamreiz – 60. zinātniskajā konferencē – šāda sekcija tiks veidota.

VJA APINĪTE

Latvijai jauns kardināls

Svinīga atmosfēra 29. janvārī valdīja Rīgas Metropolijas kūrījas telpās. Kā tapis zināms, jau 1998. gadā Romas pāvests Jānis Pāvils II par kardinālu iecēlis Rīgas arhibīskapu Jāni Pujatu. Savu 1998. gada lēmumu Jānis Pāvils II atklātībai darīja zināmu vairāk nekā pirms nedēļas. Jānis Pujats ir otrais kardināls Latvijas vēsturē. Pirmais bija Juliāns Vaivods.

Jaunajam kardinālam šajā vakarā apsveikumu bija atsūtījis ZA prezidents akadēmiķis Jānis Stradiņš un ministru prezidents Andris Bērziņš. Sīrsnīgus sveicienus nesa arī Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas arhibīskaps Jānis Vanags, baptistu draudžu savienības bīskaps Andrejs Šterns, Latvijas vēstnieks pie Svētā Krēsla Atis Sjanītis un citi. Kardināls Jānis Pujats sīrsnīgi pateicās par ap-

sveikumiem.

Pasākuma turpinājumā notika Katoliskās Baznīcas katehizmas prezentācija. Šis katehizms ir sastādīts desmit gadu laikā, un tam pasaulē seko miljards cilvēku.

Tas ir oficiālais ticības un morāles mācības kopsavilkums katolīem. Tas atbalsta ekumeniskos centienus un tiek piedāvāts katram kristietim un labas gribas cilvēkam. Grāmatas publicēšana un tulkojums latviešu valodā ir īpašs notikums, iepriekšējais šāda veida dokuments iznāca pirms vairāk nekā 400 gadiem – 1566. gadā. Dokuments balstās uz Svētajiem Rakstiem un atspoguļo 2000 gadu ilgās katoliskās Baznīcas oficiālās mācības vēsturi. Tajā pausta arī Baznīcas nostāja aktuālajos sabiedrības jautājumos.

MĀRA SADOVSKA

Grāmatas atvēršana LU

29. janvārī LU Mazajā aulā notika Hansa Jirgena Vildberga un Valda Krasta grāmatas "Salīdzinošās administratīvās tiesības: lietas un risinājumi" atvēršana.

Grāmata ir paredzēta kā mācību līdzeklis LU Juridiskās fakultātes studentiem, kuri apgūst kursu "Salīdzinošās administratīvās tiesības", kuru docē Eiropafakultātes pasniedzēji. Tā būs noderīgs mācību līdzeklis arī citos administratīvo tiesībuursos.

Izdevuma galvenais mērķis ir, sa-

līdzinot Latvijas, Vācijas un citu valstu tiesības, radīt latviešu studentiem labāku izpratni par jaunākajām attīstības tendencēm pašu zemes administratīvajās tiesībās, to piemērošanu nākotnē.

Šis mācību līdzeklis ir aizsācies ar lekcijām salīdzinošajās administratīvajās tiesībās, kuras vieslektors no Vācijas Hanss Jirgens Vildbergs nolasīja 1999. gada rudenī Latvijas Universitātē kā Eiropafakultātes piedāvātu studiju kursu.

Jaunas iespējas Universitātes bibliotēkā

(Turpinājums no "UA" nr. 10)

Bibliotēkā joprojām ir pieejamas starptautiskā kopprojekta **EIPL - DIRECT** datu bāzes. Tā ir elektroniska pieeja aptuveni 3500 pilna teksta žurnāliem par biznesu, humanitārām zinātnēm, sociālajām zinātnēm un citām akadēmiskām disciplīnām.

EIPL - Direct datu bāzes.

<http://search.epnet.com>

Academic Search Elite

1230 žurnālu pilni teksti (izdoti no 1990. gada). 3000 zinātnisku žurnālu īsināti teksti (izdoti no 1984. gada)

Business Source Premier

Pilna teksta datu bāze gan biznesa skolām, gan komercstruktūrām. Iekļauti 1300 biznesa žurnālu teksti pilnībā, atspoguļojot norises ekonomikā, finansēs, grāmatvedībā, starptautiskajā biznesā utt.

Newspaper Source Plus

Vairāk nekā pusmiljons pilna apjoma rakstu no dažādiem starptautiski atzītiem izdevumiem, kā arī īsināti teksti un rādītāji, un The New York Times, The Wall Street Journal, USA Today u.c.

Comprehensive MEDLINE with FullTEXT

Latvijā jau pazīstamā datu bāze piedāvā informāciju, kas saistīta ar medicīnu, slimnieku aprūpi, zobārstniecību, kā arī veterināro medicīnu, medicīnas zinātņi un veselības aprūpes politiku.

MasterFILE Premier

Pieeja plaša spektra tematikai ar īpaši plašu pielietojumu publiskajās bibliotēkās: 1810 pilna teksta žurnāli, 2780 žurnālu īsināti teksti un rādītāji.

Academic Search International
Datu bāze, kurā atspoguļots pētnieciskais darbs sociālajās zinātnēs, pedagogijā, psiholoģijā, piedāvā: pilna apjoma tekstus no 620 žurnāliem, īsinātus tekstus no 870 periodiskajiem izdevumiem.

Business Source elite

Dod iespēju iepazīties ar pētījumiem, ko veikuši vadošie nozaru speciālisti pasaulē. Šis bagātais populāro biznesa un akadēmisko žurnālu, kā arī nozaru izdevumu klāsts dod iespēju izsekot visjaunākajām tendencēm biznesa pasaulē.

Public Library FullTEXT

Plaša spektra tematika ar 180 pilna teksta žurnāliem, 900 žurnālu īsināti teksti un rādītāji, The New York Times apskats.

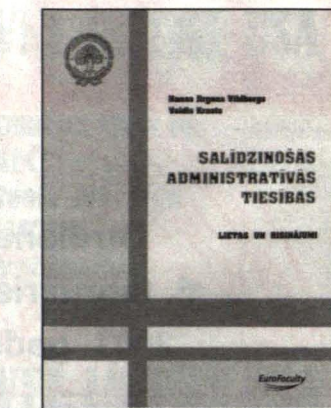
Joprojām ir izmantojama **BRITANICA online**. Visplašākās informācijas uzziņu datu bāze, kurā ietvertas vairāk nekā 13 000 Web saites. Enciklopēdija Britanica dod iespēju atrast apmēram 72 000 rakstu un pāri par 10 000 ilustrāciju, arī fotogrāfijas, zīmējumus un kartes.

<http://search.eb.com>

LETA - Nacionālās ziņu aģentūras datu bāze. Jaunākās ziņas no Latvijas un visas pasaules.

<http://www.leta2000.com>

Bibliotēkā tiek saņemti arī LE-

TAS analītiskie apskati, kuri sniedz informāciju par svarīgākajām aktualitātēm politikā un ekonomikā sfērā.

Likumdošanas apskats - aplūkots tiesību virzība un spēkā stājušies tiesību akti, kā arī apkopoti dažādi viedokļi par tiem.

Banku apskats - apkopota informācija par Latvijas komercbankām, ietverta arī mārketinga pētījumiem nepieciešamā informācija un speciālistu komentāri.

Bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4 un Infotēkā Raiņa bulvārī 19 varat iepazīties ar laikraksta Diena bibliotēku internetā. Arī Normatīvo Aktu Informācijas Sistēma internetā ir pieejama Kalpaka bulvārī 4 un Infotēkā Raiņa bulvārī 19.

Kalpaka bulvārī 4 un Ekonomikas fakultātes bibliotēkā, Sociālo zinātņu bibliotēkā, Infotēkā, Pedagoģijas fakultātes bibliotēkā, Fizikas un matemātikas fakultātes bibliotēkā un Ģeogrāfijas fakultātes bibliotēkā internetā ir lasāmi izdevniecības Elsevier Science žurnāli.

<http://www.sciencedirect.com/web-editions>

Izmantojiet piedāvātās iespējas! Ja ir jautājumi, sūtiet tos uz email: lulib-info@hub.lv vai zvaniet pa telefonu 7220087, vai jautāiet Kalpaka bulvārī 4, 227. kabinetā.

LUB INFO
INGŪNA DZINTARE

OLNA vēlas piedalīties Līvānu novada attīstībā

Ilona Vindule

Ilona studē sociālo darbu un raksta bakalaura darbu par sabiedrisko organizāciju lomu sociālā darba attīstībā. Viņa strādā arī Labklājības ministrijas Sabiedrisko attiecību nodaļā.

- Kā iespējama pašvaldības un LU sadarbība?

A. Ūbelis: - Iespējams, ka šis process vairāk ir sācies Skandināvijas valstīs nekā citur Eiropā, proti, Universitātes un pašvaldības ir atradušas ļoti daudz lietu, kuras var veikt kopā. Šī interese ir saistīta ar līdzsvarotas attīstības koncepciju, kura runā par to, ka pastāvošais līdzsvars starp civilizācijas radīto un dabas doto sistēmu uz zemeslodes nedrīkst nobīdīties par labu civilizācijai. Pasaules valstis kopumā par to ir politiski vienojušās. Mums arī nākamajam paaudzēm ir jāatstāj mūsu zemīte tādā stāvoklī, kā tā ir pašlaik. Ja par šo lietu domā, ir skaidrs, ka tas ir ļoti sarežģīts starpdisciplinārs uzdevums. To nevar izdarīt viena pati valdība vai pašvaldība. Vajadzīga kopīga līdzdalība. Tādā aspektā - manuprāt, ir ļoti svarīgi, ja tiek atrasti veidi, kā universitātes un pašvaldības var sadarboties.

- Kā radās OLNA?

I. Vindule: - Organizācijas pirmsākumi ir meklējami mūsu studentos. Vēl tolaik, kad bijām skolēni, jau mācoties pirmajās klasītēs, piedalījāmies dažādos sporta, kultūras

pasākumos, savā veidā jau dodot ieguldījumu Līvāniem. Augot un iepazīstot pasauli, iesaistījāmies arī mūsu mācībspēka A. Ūbeļa vadīta projektā SUPERBS (Sustainable Urban Patterns around the Baltic Sea) Līvānu apakšprojektā un izveidojām organizāciju OLNA. Sanācām kopā un nolēmām apzināt studentu loku Līvānos. Sapratām, ka vēlamies dibināt šo organizāciju, apvienot savas zināšanas, idejas, pieredzi, prasmes, lai organiziski dotu savu ieguldījumu Līvāniem arī turpmāk. Pirmā sanāksme notika pirms gada, bet formāli dibinājāmies pagājušā gada 27. septembrī.

- Ko konkrēti esat veikuši?

I. Vindule: - Pagājušajā vasarā Līvānos organizējām maznodrošināto ģimeņu bērniem nometni. Savukārt 16. decembrī ar Līvānu novada domes un SUPERBS projekta atbalstu rīkojām forumu. Tas bija Līvānu novada sabiedrisko organizāciju un interešu grupu forums "Kopā mēs esam stiprāki". Vēlamies arī turpmāk aktīvi darboties, piemēram, rīkot skolās studiju dienas, orientēšanās sporta pasākumu "Iepazīsti savu pilsētu", lai iepazītu Līvānu pilsētas kultūrvēsturiskās vērtības, sabiedriskās organizācijas, pašvaldību iestādes.

Esam no dažādām augstskolām. Studējam arī dažādās Universitātes fakultātēs - sociālo darbu, psiholoģiju, datorzinības, ģeogrāfiju u. c.

- Kāda ir šī projekta vēsture?

A. Ūbelis: - Upsalas universitātē Zviedrijā ir izveidota Baltijas Universitātes programma. Tās galvenā ievirze ir problēmas, kuras saistītas ar apkārtejo vidi un reģionu līdzsvarotu attīstību. Tās ir magistrantūras kursu studiju programmas, kur studenti neklātienē, izmantojot mūsdienu informācijas tehnoloģijas, var mācīties un apgūt šīs zināšanas. Tādēļ, ka šis lauks ir jauns un dinamisks, ir vajadzīgi arī jauni mācību līdzekļi un pieredzes apkopojumi, kas ir apkārt Baltijas rajonam. Tika injicēts projekts, ko atbalsta ES INTEREGO programma un Ziemeļvalstis. Projekts atbalsta universitāšu un municipalitāšu kopīgus mēģinājumus izpētīt situācijas dažādās pašvaldībās apkārt Baltijas jūrai. Pašvaldības ir no Zviedrijas, Somijas, Polijas, Vācijas un no trim Baltijas valstīm. Ar katru pašvaldību sadarbojas arī universitāšu cilvēki. Man savulaik piedāvāja piedalīties šajā projektā sadarbībai ar Rīgu. Teicu, ka Rīga ir pārāk liela un snobiska šādā kontekstā, un piedāvāju izvēlēties mazu pašvaldību, kā, piemēram, Līvāni. Man piekrita.

- Kā šis darbs turpinājās?

A. Ūbelis: - Līdz ar to šajā projektā ir Līvāni, kas tajā ir vismazākā pašvaldība, taču ļoti interesanta. Otrā Latvijas pašvaldība ir Jelgava.

Darbu uzsākot, kopā ar Līvānu padomes priekšsēdētāju Gercāna

kungu domājām, kā varētu projektu realizēt un kuri cilvēki varētu būt tā realizētāji. Nolēmām runāt ar studentiem no Līvānu novada un pilsētas. Viņi izrādījās ļoti atsaucīgi, un sākās veiksmīga sadarbība. Ceru, ka studenti, kuri piedalās projektā, ir gandarīti, ka ar citām acīm paskatījušies uz pilsētas un pašvaldības problēmām, vienlaicīgi paši kā neatkarīgi cilvēki pētījuši novadu, veicot socioloģiskus eksperimentus, uzskaitot, kas īsti notiek Līvānos un kāda tur ir sabiedrības un pašvaldības saikne.

- Ko šādā sakarībā jūs varētu teikt par Universitāti?

A. Ūbelis: - Manuprāt, mēs zināmā mērā esam pionieri. Būtu ļoti labi, ja arī mūsu Universitāte plašāk paskatītos uz šīm problēmām. Piemēram, tajā brīdī, kad mācībspēki un studenti skatās debesis un domā, kāda būs diplomdarba tēma un par ko tajā lai raksta, derētu atcerēties, no kurienes šis students ir cēlies, kāda ir viņa dzimtajā puse. Iespējams, ka viņš var papētīt, kas notiek viņa dzimtajā novadā.

Svētīgi tas būtu abām pusēm: Universitātei - trenējot studentus zinātniskajā darbā, bet pašvaldībām - iegūstot kvalitatīvu, uz zinātniskās metodoloģijas pamatiem savāktu informāciju. Tādā veidā šos studentus varētu arī piesaistīt tālākai novada attīstībai, kā tas ir Līvānos.

3. lpp. ▶

JAUNUMI

Čakli un godprātīgi studēt nupat būs ļoti izdevīgi!

Šo rindu autoram bija pienākums 2000. gadā strādāt par nacionālo ekspertu Eiropas Komisijas Zinātnes Ģenerāldirektorātā (DG RESEARCH) un būt par aculiecinieku Eiropas Savienības zinātnes politikas veidošanas un realizācijas procesam. Norises ES zinātnes politikā vistiešākajā veidā iespējams pašreizējo studentu nākotni, un raksts ir mēģinājums parādīt svarīgākās vadlīnijas.

Ir vispārzināms, ka jau tuvākajos piecos gados Latvija kļūs par Eiropas Savienības (ES) dalībvalsti un pašreizējie studenti būs vienotā ES darba tirgus dalībnieki. Daudzi no viņiem strādās augstākās izglītības, zinātnes, tehnoloģiju attīstības jomās un tiks iesaistīti inovāciju procesā. Aizvadītais 2000. gads ES bija zīmīgs ar nopietnām politiskām pārmaiņām attiecībā uz zinātni, tehnoloģiju attīstību un inovāciju procesu. Šī politiskā procesa virzību 2000. gadā vislabāk raksturo virkne Eiropas Savienības politisko struktūru un izpildinstitūciju dokumentu, postulatū un paziņojumu:

- Pašā gada sākumā parādījās Eiropas Komisijas dokuments "COM (2000)006, Brussels, 18.1.2000" - Ceļā uz vienotu pētniecības telpu Eiropā, kurš pasludināja vienotas zinātnes telpas koncepcijas pamatelementus un rosināja diskusiju zinātnieku un politiķu aprindās;
- Drīz pēc tam parādījās vēl viens Eiropas Komisijas (EK) dokuments "COM(2000) 154, Brussels, 9.2.2000" - Stratēģiskie mērķi 2000. - 2005. gadam, veidojot jaunu Eiropu.

Šajā dokumentā EK kā ES izpildvaras struktūra definē savu apņemšanos nodrošināt ES paplašināšanās procesu. No studentu un arī skolnieku skatu punkta vienots darba tirgus ar Latvijas līdzdalību nozīmē darba iespējas un labi nodrošinātu karjeru jebkurā sev īpaši interesantā zinātnes un tehnoloģiju laukā. Pateicoties apvienotam ES pētniecības un tehnoloģiju budžetam, atvērtiem dalībvalstu budžetiem un starpnacionālām privātām investīcijām zinātnē, tehnoloģiju attīstībā un inovāciju procesā pieejama kļūst visa Eiropas zinātnes un tehnoloģiju telpa. Neatlaidīgiem, čakliem un ar noteiktu talantu apdāvinātiem jauniešiem tas nodrošinās iespējas vispārdošāko sapņu piepildīšanai. ES dalībvalstis tagad īpaši izvērtē, cik pievilcīgas ir studijas un profesionāla darbība zinātnē un tehnoloģiju attīstībā. Ir jānoskaidro, kādas investīcijas nepieciešamas pievilcības palielināšanai. Vienlaicīgi dalībvalstis jau veic praktiskus soļus vienotās Eiropas pētniecības telpas veidošanā.

Statistika rāda, ka ES pašreiz ir nopietns darbaroku trūkums zinātnes un tehnoloģiju laukos. Nepārtraukti pieaug resursi, kuri paredzēti studiju procesa kvalitātes izaugsmi, studentu zinātniskajam darbam un jauno zinātnieku mobilitātei. Tās ir iespējas, par kuru izmantošanu dažādu stipendiju un grantu veidā studentiem jādomā nepārtraukti un jāpiedalās attiecīgos konkursos. Tas būs būtisks atbalsts un garantija, ka studiju laikā tiks iegūta pilnvērtīga izglītība, attiecīgs treniņš un prasmes.

Šis raksts vēstī par nopietnām nākotnes prioritātēm dabaszinātņu, inženierzinātņu un informācijas tehnoloģiju studentiem. Lai cik tas paradoksāli arī nebūtu, viņi kā labi profesionāļi ātri vien pēc augstskolas beigšanas var rēķināties ar mēnešalgām virs tūkstos latiem, strādājot gan Latvijā, gan citur ES. Pretstatā tam viņu studiju biedri - sociālo zinātņu, ekonomikas un finanšu fakultāšu absolventi - vēl ilgi skaitīs savu mēnešalgu tikai simtos latu un nebūs stipri pieprasīti pat Latvijas darba tirgū. Problēma ir sagaidāmā krāsā pieprasījuma maiņa sakarā ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā un saņemtas izglītības kvalitātē. Vāja absolventu kvalifikācija sabiedrības zinātņu jomā Latvijā ir saistīta ar vēsturiski mantotu neapmierinošu un tirgus tautsaimniecībai neatbilstošu pasniedzēju un profesoru kvalifikāciju, akadēmisko tradīciju, pasniedzēju un studentu zinātniskā darba trūkumu. Diemžēl tā ir skarba patiesība un problēma, par kuras risinājumu ir jādomā visiem.

Eiropas Savienībā, kur vidēji pirmajā jomā studē katrs trešais students, tiek uzskatīts, ka tas ir par maz. Vācijas federālā statistikas dienesta dati rāda, ka pie kopējā studentu skaita - 1777794 - 1999./2000. mācību gadā inženierzinātnes studēja 297115 studentu, matemātiku un dabaszinātnes - 272119 studentu, valodas un kultūrzinātnes studēja 400957 studenti, tiesības, tautsaimniecību un sociālās zinātnes - 561804 studentu.

Latvijā šis stāvoklis pašreiz ir katastrofāls - studentu skaits dabaszinātņu, inženierzinātņu, informācijas

tehnoloģiju un citos tehniskos virzienos jau vairākus gadus ir mazāks par vienu piektdaļu no kopskaita, un tas nozīmē, ka nākotnē Latvijā pieprasījums pēc kvalificētām darbarokām stipri pārsniegs piedāvājumu.

Noslēgumā ir jāuzsver, ka vienotas zinātnes un pētniecības telpas veidošanās Eiropā paver perspektīvas visiem radošiem cilvēkiem Latvijā un noteicošais būs laba profesionalitāte un spējas strādāt starpdisciplinārās komandās. Tas nozīmē to, ka nepietiek ar specializāciju šaurā virzienā. Dabaszinātņu un inženierzinātņu cilvēkiem ir vajadzīgas zināšanas sabiedrības zinātnēs, un savukārt sabiedrības zinātņu cilvēkiem ir jābaltstās uz stabilas dabaszinātņu pamatnes, lai viņi būtu līdzvērtīgi pilsoņi Eiropas zināšanu sabiedrībā un kvalificēti darba ņēmēji, un arī darba devēji uz zināšanām balstītā tautsaimniecībā.

Par ES zinātnes lietām katrs var iegūt informāciju Internetā, bet vairāk par ES kopumā var uzzināt pēc adreses www.europa.eu.int

ARNOLDS ŪBELIS, DR.PHYS,
LU Fiz. mat. fakultātes Atomfizikas un Spektroskopijas institūts,
e-mail:arnolds@latnet.lv,
ES Piektais letvara programmas zinātnē un tehnoloģiju attīstība Nacionālā kontaktpunkta vadītājs (www.zinatne-5.lv) ES Piektda letvara programma - www.cordis.lu/fp5

UNESCO konkurss

ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Sekretariātā Parīzē ir vakances. Informāciju par kandidātu pieteikšanās kārtību un plašāku informāciju par vakancēm ir iespējams saņemt UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Sekretariātā Pils laukumā 4 - 206. Tālruni: 7325109; 7222762.

1. Bibliotēku un informācijas speciālists, Informācijas sistēmu un telekomunikāciju departamenta Informācijas un bibliotēkas nodaļa. Pieteikties līdz 18.02.2001.

2. Galvenais redaktors, UNESCO izdevums "Courier". Pieteikties līdz 18.02.2001.

3. Programmu speciālists, Augstākās izglītības departamenta Pedagogu izglītības nodaļa. Pieteikties līdz 08.03.2001.

4. Nodaļas vadītājs, UNESCO publikāciju biroja ražošanas attīstības nodaļa. Pieteikties līdz 18.03.2001.

5. Nodaļas vadītājs, Dalībvalstu sadarbības departamenta Āzijas un Klusā okeāna valstu nodaļa. Pieteikties līdz 18.03.2001.

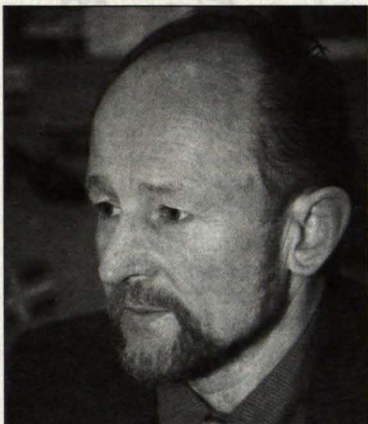
6. Programmu speciālists, UNESCO Maputo birojs Mozambika. Nepieciešamas lieliskas angļu un portugāļu valodas zināšanas. Pieteikties līdz 20.03.2001.

7. Vecākais programmu speciālists, Dabas zinātnes Izglītības departaments. Pieteikties līdz 27.03.2001.

Pretendentiem uz šiem amatiem nepieciešamas lieliskas angļu un/vai franču valodas zināšanas.

UNESCO LNK Sekretariāts

OLNA vēlas piedalīties Līvānu novada attīstībā

Arnolds Ūbelis

◀ 2. lpp.

- Vai arī studenti ir gandarīti par šo projektu?

I. Vindule: - Mēs vēl vairāk tikām satuvināti ar Līvāniem. Līvānos augot un mācoties, kā arī piedaloties dažādos pulciņos, mēs tur bijām fiziski. Tad mūsu dzīvē notika pavērsiens, jo devāmies studēt. Šī bija tā lieliskā iespēja, kad atkal varējām atjaunot šīs saiknes, izjust Līvānu vidi un iedzīvotājus. Notika atgriešanās Līvānos.

Otrkārt, ko doktors arī minēja - par dažādu zinātnisko darbu izstrādi un studentu piesaisti konkrētajai pašvaldībai. Šis ir arī viens no mūsu organizācijas galvenajiem uzdevumiem. Nepieciešams piesaistīt Līvānu novada - pilsētas, Turku un Rožupes pagastu studentus. Lai viņi izstrādātu kursa, bakalaura, maģistra un citus darbus par Līvānu novadu interesējošām un aktuālām tēmām. Kā to panākt? Ideja ir ar Līvānu novada domi piedāvāt viņiem šīs problēmas risinājumu. Varbūt iespējams studentiem piešķirt stipendiju izstrādes procesā, kā arī rīkojot konkursus. Pēc tam apbalvojot labākos darbus, dodot atzinību pašiem studentiem. Tādā gadījumā ieguvējs

būtu arī pats students. Viņš uzrakstītu kursa vai bakalaura darbu, un ieguvējs būtu arī viņa dzimta puše.

- Vai arī jums pašai, pabeidzot augstskolu, sadarbība ar dzimto pusi turpināsies?

I. Vindule: - Noteikti. Viens no svarīgākajiem darbiem bija tas, ka mēs nodibinājām šo organizāciju (OLNA). Tā mums ir laba iespēja darboties tālāk. To var darīt dažādos veidos. Viens veids ir studiju - kursa, bakalaura darbi, otrs - dažādas citas aktivitātes, ko varam dot Līvānu novadam - idejas, priekšlikumi un pieredze. Piemēram, es rakstu bakalaura darbu par sabiedrisko organizāciju lomu sociālā darba attīstībā Latvijā. Forums man deva tādu labu atziņu, ka Līvānos sociālā darba sfērā sabiedriskās organizācijas pilda svarīgu lomu. Tās ir arī ļoti dažādām aktivitātēm.

- Jūsprāt, kā ir ar zinātnisko darbu?

A. Ūbelis: - Jaunā kolēģe pieminēja, ka pašvaldība varētu studentiem atbalstīt zinātniskajā darbā. Studentu zinātniskajam darbam Universitātē līdzekļu pagaidām diemžēl ir par maz, un valsts budžets par to pārāk nedomā. Kā reālu iznākumu šim iniciatīvam es zinu vismaz vienu bakalaura darbu, kas tiks izstrādāts. Tas būs par satelītu - zemes pavoņa savāktās informācijas izmantošanu Līvānu pašvaldībā. Šo darbiņu strādās informātikas specialitātes studente no Fizikas un matemātikas fakultātes. Varētu būt arī daži darbi no sociālajām zinātnēm un ģeozinātnēm.

Vēl kāda lieta, kas vistiešākā veidā ir saistīta ar līdzsvarotu attīstību, kur viens no stratēģijas pamatelementiem ir visu cilvēku līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā. Mūsu valstī tas ir ļoti svarīgi, lai sabiedrība prastu un zinātu, kā to

darīt, jo mēs vēl esam tālu no demokrātiskas valsts. Universitātei būtu pienākums veicināt demokrātijas izaugsmi Latvijā. Savukārt pašvaldības ir demokrātiskas valsts pamats, tajās var ļoti daudz darīt. Universitāte, šādā veidā organizējot studentus, domā par pašvaldībām un vienlaicīgi par to, kāda tad vara isti valda konkrētajā pašvaldībā. Vai sabiedrība ir priekš varas, vai vara ir priekš sabiedrības? Tas ir sava veida izaicinājums. Es nezinu pārāk daudz piemēri Austrumeiropā, kur kāds kaut ko tādu dara. Es būtu priecīgs, ja Latvijas Universitāte būtu starp pirmajām, kas šo iniciatīvu paceltu plašākā mērogā.

Šogad vasarā projekts beigsies. Visi projekta cilvēki no dažādām valstīm kopā uzrakstīs jaunu mācību līdzekli Baltijas Universitātes programmai par līdzsvarotu attīstību Baltijas jūras reģionā ar konkrētiem piemēriem no dažādām valstīm. Pirms tam, aprīlī, būs liels seminārs Līvānos, kur pulcēsies projekta dalībnieki, pārrunās problēmas un apmainīsies ar pieredzi. Mūsu studenti ir braukuši arī uz citām zemēm, apguvuši pieredzi tur. Man prieks, ka arī ar šo projektu mēs ļoti daudz gūstam, jo ir iespējas trenēt savus jaunos cilvēkus.

- Vai arī citur Latvijā varētu rasties šādas studentu organizācijas?

A. Ūbelis: - Tas atkarīgs no daudziem faktoriem. Tā varētu būt iniciatīva no pašiem studentiem novadniekiem, kā arī no mācībspēkiem. Man šis projekts bija interesants tādēļ, ka es varēju piedāvāt savu dzimto pašvaldību.

Dažkārt der atcerēties tādas ļoti senas receptes. Piemēram, Upsalas universitātē ir tā saucamās studentu nācijas jeb apvienības. Viņiem katram ir sava māja, un tās ir gadsim-

tiem vecas, tajās sanāk viena novada studenti. Viņi saka: "Mēs esam šī nācija no konkrēta Zviedrijas novada." Tā Upsalas universitātē pastāv šīs nācijas un tīri labi sadzīvo. Domāju, ka tā ir pietiekoši nopietna studentu saikne ar dzimtajiem novadiem.

I. Vindule: - Tas ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, kāpēc studenti vēlas piedalīties novada attīstībā. Manuprāt, viens varētu būt tas, ka students izjūt sevi šo spēku - saikni ar dzimto pusi. Lai viņš noteikti ieklausās sevī un seko šim aicinājumam!

Pašvaldībā darbojas ļoti daudz dažādu organizāciju, interešu grupu, iestāžu. Students var sadarboties ar kādu sabiedrisko organizāciju, piemēram, tādā veidā, ka iegulda tās darbībā savu brīvo laiku kā brīvprātīgais. Arī tas dos ieguldījumu šim novadam, bet studentam tā būs laba pieredze un iespēja sevi apliecināt.

- Cilvēks aiziet mācīties uz Rīgu, bet pēc augstskolas absolvēšanas viņš nevēlas atgriezties savā novadā.

A. Ūbelis: - Tā ir nopietna valstsiska problēma. Universitātei, kopumā mums visiem kā zināmam intelekta centram Latvijā vajadzētu saprast, ka līdzsvarota attīstība nozīmē to, ka cilvēkam jebkurā Latvijas vietā ir iespējas labi dzīvot, labi strādāt un būt tikpat apmierinātam ar dzīvi kā tiem, kuri dzīvo Rīgā. To var veicināt tikai tādā veidā, ja Latvijas Universitāte nopietni domā kā visu savu kapacitāti nepaturēt Rīgā, bet atdot atpakaļ reģioniem un novadiem. Arī Rīgas pienākums būtu to darīt, jo pilsētas spēks ir izaudzis no visas Latvijas kultūras.

I. Vindule: - Lai risinātu šo problēmu, kā alternatīvu varētu piedāvāt kādu variantu. Studenti aiziet uz galvaspilsētu, uz lielākām pilsētām - piepildīt sevi, savus

sapņus un sasniegt dzīvē dažādus mērķus. Daudzi savā dzimtajā pusē neatgriežas fiziski. Taču ir veidi, kā saglabāt saikni ar dzimto pusi. Gan ar savām idejām, gan ar ieguldījumu kā brīvprātīgajam. Piemēram, cilvēks atbrauc uz mājām atpūsties, atvēlot laiku arī kādai organizācijai, piedaloties kā brīvprātīgais dažādos pasākumos.

Mēs aicinām ikvienu, kas jūt aicinājumu un vēlmīgi darboties savā dzimtajā pusē, pieteikties pie mums. Mēs labprāt dalītos pieredzē, uzklaustu idejas. Labprāt gaidīšu jūsu zvanus pa tālruni: 9-554864.

A. Ūbelis: - Arī es aicinu "UA" lasītājus kontaktēties ar mani internetā vai pa mobilo telefonu. Mans pienākums vienlaicīgi ir sniegt informāciju par to, kas notiek Eiropas zinātnē. Esmu ES Piektais Zinātnes un tehnoloģiju letvara programmas nacionālais koordinators. Liela daļa no šīs programmas ir veltīta problēmām, kas saistītas ar līdzsvarotu attīstību. Tas nozīmē arī reģionālo attīstību, pētniecību šajā laukā. Cilvēki, kuriem ir interese, var mēģināt startēt šajā programmā un varbūt iegūt vietu kādā projektā vai saņemt kādas stipendijas. Programma dod iespēju arī individuāli saņemt stipendiju un aizbraukt studēt doktorantūrā līdzīgi tam, kā SOCRATES programma dod iespēju maģistrantūras un bakalaura studentiem aizbraukt apskatīties, kas notiek Eiropas universitātē, un arī studēt. Tas ir ļoti svarīgi, jo nākotnes vienotā Eiropas zinātnes telpa būs ļoti plašu iespēju darbalauks. Zvaniet pa tālruni: 9498659. Mana interneta adrese: arnolds@latnet.lv

Domājiet par šīm iespējām!

MĀRA SADOVSKA

TAS VAR JŪS INTERESĒT

Lai pasaule par mums uzzina

◀ 1. lpp.

mēs nodziedājam savu tautasdziesmu viņu valodā. Viņi, protams, bija sajūsmā – aplaudēja, un mums vajadzēja atkārtot. Bija varen jautri – jutāmies kā "Prāta vētra". Tad mums katram par savu valsti bija jā sagatavo kopsavilkums, kas parādīja, cik tomēr lielas atšķirības ir pat tuvu valstu starpā. Piemēram, Baltijas un Skandināvijas valstīs krasi atšķirās galvenās problēmas. Mēs uzreiz nolēmām, ka Latvijā tā ir izglītība. Savukārt Zviedrijas jaunieši par savas valsts galveno problēmu atzina vides aizsardzību. Mēs teicām, ka Latvijā jauniešiem praktiski nav brīvā laika, kad varētu iet uz dažādiem pulciņiem vai vienkārši atpūsties. Zviedrijas jaunieši atzina, ka viņiem nesot vietu, kur pavadīt brīvo laiku. Patiesībā pirmais forums bija neinteresantākais, jo tas bija vēl tikai kā aizsākums lielajam projektam, kas ar katru forumu kļuva aizvien interesantāks.

- **Kā tas viss turpinājās?**

- 1998. gada pavasarī man tika atstāts ielūgums uz konferenci, kas šoreiz notika vasarā un kurā es pirmo reizi biju vienīgā pārstāve no Latvijas. Šoreiz visu organizēja Zviedrijas Izglītības ministrija, un tas viss ilga jau pusotru nedēļu. Šī konference bija konkrēti par izglītību. Arī otrajā reizē vajadzēja jau pirms brauciena sagatavot materiālu par Latviju. Tad nu es tā pamatīgi lasīju avīzes, šo to jautāju mammai, šo to meklēju internetā. Vienu laiku pat gāju uz Latvijas Studentu apvienības sapulcēm un klausījos, ko tur runā. Centos mazliet arī palīdzēt, bet cik nu daudz es toreiz varēju izdarīt. Man bija tikai sešpadsmit. Zviedrijā mēs dzīvojam diezgan smalkā viesnīcā. Viss bija apmaksāts, turklāt

mums tika dota arī dienas nauda, par kuru tad nu attiecīgi varējām uzdzīvot. Konferences noslēgumā bija publiski jāuzstājas. Tur bija sapulcējušies ministri no 45 valstīm, un mēs tur stāstījām par izglītības problēmām pasaulē.

- **Kuru no viedokļiem izglītības jautājumā tu atbalsti pati – ka ir jāmācās Latvijā, ka vispirms jābrauc uz ārzemēm vai ka sākumā ir jāpastrādā specialitātē, lai novērtētu, vai vispār iecerēto ir vērts mācīties?**

- Es teikšu, kā man bija pašai. No sākuma es domāju – pabeigšu vidusskolu, tad strādāšu Latvijā un pēc tam kaut ko piemācīšos klāt ārzemēs. Reāli ir tā, ka šobrīd studēt man negribas vispār. Vispirms es gribētu pastrādāt un iegūt tāda veida pieredzi. Tā būtu tas notiek visā pasaulē. Jaunieši pabeidz vidusskolu vai koledžu, iet pāris gadus kaut kur strādāt un tikai pēc kāda laika turpina mācības universitātē. Tādā veidā tu novērtē to specialitāti, kurā gribi mācīties, un sapelni pats savu naudu studijām. Es nezinu, vai pats par sevi ir uzreiz sākt mācīties Latvijā. Tagad visur skatās uz papīriem, un, ja tevis pabeigtā universitāte nav pasaulē tik ļoti zināma, neviens īpaši nacentīsies tevi izsaukt uz pārunām, lai izzinātu, kas tu esi par cilvēku. Turpretī, ja tev jau ir kaut kāda darba pieredze, ko tu vari un ko nevari... Jā, konference par izglītību bija ļoti vērtīga, bet salīdzinot tā vēl nebija visinteresantākā.

- **Vislabākais parasti ir pašās beigās...**

- Jā, trešajā un ceturtajā konferencē sākās visi jaukumi, 1999. gadā Strasbūrā notika trešā konference. Atkal es biju vienīgā, kas brauca no Latvijas. Šoreiz tēma bija - bērnu darbs. Atkal es iepriekš vācu mate-

riālus - dažādus statistikas datus par to, cik jauniešu strādā, ko strādā, kur strādā u. tml. Francijā sākās jautrība, jo nu jau mēs viens otru pazinām. Bija ļoti interesanti, jo mēs visi bijām tādi jautrie cilvēciņi. Dzīvojam elegantā viesnīcā, un, tā kā tas bija pirms Ziemassvētkiem, tad viss bija skaisti sakārtots. Mēs staigājām apkārt un fotografējāmies. Bijām Eiropas Padomes galvenajā ēkā. Fotografēt tur it kā neko nevarēja, bet mēs, protams, pamanījāmies. Man gan neviens kadrs neiznāca, jo tur bija tāds īpatnējs apgaismojums un tikai brīžiem ieslēdzās normāls, kurā tad arī vajadzēja uztrāpīt, ja kaut ko gribēja nofotografēt. Runājot par darbu, Zviedrijā, piemēram, jaunieši sāk strādāt tikai tad, ja vecāki nemaksā pietiekami lielu kabatas naudu. Parasti viņi palīdz saviem vecākiem, kas attiecīgi par to maksā. Tur, protams, ir cits dzīves līmenis. Mums vecāki nevar neko maksāt, un mums ir jāstrādā, lai vēl palīdzētu viņiem. Latvijā ir daudz bērnu, kas neiet skolā, jo ir jāpalīdz vecākiem. Ārzemēs jauniešiem dabūt darbu nav problēma, tikai viņi parasti daudz veidu darbus negrib strādāt. Tā pati Norvēģija - cik ļoti daudz jauniešu no Latvijas brauc vasarās uz turieni lasīt ogas! Norvēģijā jaunieši pasaka: "Ak, Dievs, mēs taču neiesim par tādā naudu n-tās stundas nikt laukos, lasot ogas!" Mēs turpretī ar to naudu atbraucam šeit un varam kaut ko iesākt. Viņiem tas ir par maz...

- **Kura no konferencēm tev pašai palikusi atmiņā vislabāk?**

- Protams, pēdējā, kas arī bija vislabākā. Tā notika 2000. gada nogalē Kīprā, un tās tēma bija - jaunatne, XXI gadsimtam uzlecot. Es atkal biju viena no Latvijas, un dzīvošana šoreiz notika Hiltonas piecvaigžņu viesnīcā. Temperatūra ārā bija

+28°C. No rīta mēs cēlāmies ap pieciem, lai varētu pasēdēt saulē un papedēt ārā baseinā. Kīprā bijām gandrīz divas nedēļas, un nevienu dienu nebija garlaicīgi - peldējāmies Vidusjūrā, gājām uz klubiem, bāriem un restorāniem. Šajā konferencē mēs arī vispamatīgāk strādājām. Bija divas galvenās tēmas - līdzdalība un risks. Sākumā mēs dalījāmies mazās grupiņās, kas palēnām apvienojās aizvien lielākās. Katrs stāstīja par situāciju, kāda reāli ir viņa valstī. Katra grupa strādāja savādāk, līdz ar to arī rezultāts bija ļoti plašs un interesants. Katra grupa līdzdalību un risku bija sapratusi citādi. Mēs to sadalījām kā līdzdalība ģimenē, līdzdalība skolas dzīvē un līdzdalība sabiedrībā, un attiecīgi pozitīvais risks un negatīvais risks. Noslēgumā tikāmies ar Kīpras ministriem, žurnālistiem un masu medijiem. Es runāju par līdzdalību.

- **Cik liela interese par visiem šiem jautājumiem ir Latvijā?**

- Manuprāt, es uz šīm konferencēm braucu, lai ne tikai tur stāstītu par to, kas notiek manā valstī, bet arī lai šeit jauniešus iepazīstinātu ar situāciju pasaulē. Es centos par to stāstīt savā skolā, kur, ļoti maigi izsakoties, visi izlikās, ka es nekur neesmu bijusi un ka tas nevienam vispār nav vajadzīgs. Dažiem konkrētiem skolotājiem teicu, ka varētu pastāstīt, ja tas, protams, interesētu, par izglītību, integrāciju, bērnu darbu, un viss aprobežojās ar to, ka man atļāva atdot bibliotēkā materiālus. Ir ļoti liela neatsaucība, un tas ir jocīgi. Zēl, ka tā.

- **Kāpēc tad tu visu to dari?**

- Mani tas interesē, un man gribas, lai pasaule par mums tomēr uzzina mazliet vairāk. Ne tikai to sliktoto vai kaut ko no politiskā viedokļa. Bieži visinteresantākais par otru val-

Marta Vasariete

sti ir tieši tādās sadzīviskās lietās.

- **Kāpēc, tavuprāt, Latvijā tomēr ir tik maz aktīvo un darboties gribošo jauniešu?**

- Jaunieši būtu daudz aktīvāki, ja zinātu visu, kas pasaulē notiek. Bet viņi diemžēl to nezina, un man liekas, ka te ārkārtīgi daudz kas ir atkarīgs arī no pieaugušajiem. Problēma ir jauniešos, bet to ir ieadzinājuši pieaugušie, jo kādi gan mums viņi ir - sēž mājās un: "Nu, ko tu tur iesi, būs tikai nepatīkšanas...", un, ja kaut kas neizdodas, tad: "Nu es taču teicu...". Tam ir jātiek pāri, jo būtībā šajās jauniešu konferencēs es neko neesmu zaudējusi. Visu laiku tikai iegūstu.

GITA LIEPIŅA

P. S. Kādā no nākamajiem "UA" numuriem iepazīstināsim ar Martas pētījumiem.

SVEICAM

DM Pēterim Lapsam – 90

Pēteris Lapsa ar dzīvesbiedri Gaidu

◀ 1. lpp.

kur atsevišķos apriņķos un pagastos veic zinātniskos mērījumus. Ekspedīcijās nākas iepazīt latviešu tautas vēsturi, raksturu un neatkārtjami skaisto Latvijas dabu.

Analizējot un zinātniski apstrādājot antropoloģiskajās ekspedīcijās iegūto materiālu, tiek uzrakstīts zinātniskais darbs, kas iesniegts LU Zinātnes padomei un LU studentu zinātnisko darbu konkursam. Darbu "Bauskas apkārtnes latvieši" augstu novērtē un piešķir LU zelta medaļu. 1938. gadā top darbs "Kurzemes dienvidrietumu latviešu antropoloģiskie tipi". Ja pirmajā darbā uzmanība tiek pievērsta "krievīņu" ietekmei latviešu antropoloģiskā tipa izveidē, tad otrajā darbā interesi

izraisa identiska līvu ietekme. LU Zinātnes padome arī otro darbu atzina par izcilu un apbalvoja ar LU sudraba medaļu. Abas medaļas P. Lapsa saglabāja, tās bija kā maza atblāzma no LU - viņa Alma mater. Jāatzīmē, ka studenta zinātniskos darbus vadīja profesors J. Prīmanis.

1938. gada vasarā K. Arāja vadībā notika antropoloģiskā ekspedīcija Vidzemes jūrmalā. P. Lapsa šai ekspedīcijā nepiedalījās, ko dziļi nožēloja, nevarēdams aizmirst iepriekšējo ekspedīciju, kad ar murgursomu plecoss tika pārstaigāti Piebalgas kalni un baltais Piebalgas lielceļš... Jāatzīmē, ka P. Lapsa reizi pa reizei apciemoja Vidzemes jūrmalas ekspedīciju un piedalījās antropoloģiskajos mērīju-

mos, un tā bija īpaša studentu vasaras romantika. P. Lapsam nevilto tā jūsmā, dzīvesprieks, bagātīgās zināšanas un smalkais humors, kā arī neizsīkstošais optimisms radīja gaišu, koleģiālu noskaņu, un par to students ticis īpaši milēts. Jauki, ka augstākminētās īpašības viņš ir saglabājis arī vēl tagad, par ko esam DM P. Lapsam pateicīgi!

Tomēr spaidīgu materiālo apstākļu dēļ studijas reizēm nācās pārtraukt, jo ikdienas dzīves un ģimenes labklājības nodrošināšanai bija jānopelna līdzekļi. Tas arī aizkavēja LU absolvēšanu. Tomēr 1939. gadā P. Lapsa sekmīgi absolvēja LU Medicīnas fakultāti un ieguva ārsta grādu. Seko obligātais dienesta laiks Latvijas Nacionālajā armijā. Pēc dienesta jaunais ārsts uzsāka akadēmisko darbu LU Ausu, kakla un deguna slimību katedrā pie MD Reinharda Sņiķera. 1944. gads arī ir svarīgs P. Lapsas dzīvē, jo tiek nodibināta ģimene ar zobārsti Gaidu Celmiņu.

Otrā pasaules kara laikā P. Lapsa kopj ievainotos karavīrus un sniedz medicīnisko palīdzību Cēsu Tuberkulozes sanatorijā.

1944. gada rudenī P. Lapsa kopā ar savu dzīvesbiedri dodas svešatnē, atstājot cerīgi iesāktu darbu. Tomēr saglabājas ticība, ka dzīves ceļš tos kādreiz vedīs atpakaļ uz mīļajām vietām. Pagāja daudzi gadi....

P. Lapsas ģimene nonāk Vācijā. Šeit tiek atzīts LU izdotsis ārsta diploms un DM P. Lapsa strādā par ārstu latviešu bēgļu nometnē Eslingenē, kura toreiz ir lielākā bēg-

ļu nometne rietumos ar apmēram 7000 iemītnieku. Ģimenē piedzimst divi dēli - Margers un Toms. Neilgu laiku kā Pēteris, tā Gaidis praktizē ASV armijas slimnīcā Štutgartē. 1957. gadā P. Lapsa ģimene pārceļ uz ASV, kur ģimenes galva uzsāk ārsta praksi Ohaio pavalsts Varrenas pilsētas Svētā Jāzepa slimnīcā. Šeit tiek iegūta arī ārsta licence.

1959. gadā Lapsas ģimene pārceļ uz Merilendas pavalsts Baltimoras pilsētu, kur, atkal nokārtojot eksāmenus, tiek iegūta ārsta licence. No 1964. gada P. Lapsa ir ārsts Presbiteriāņu slimnīcā ausu, kakla un deguna slimībās un līdztekus praktizē Baltimoras zinātniskajā centrā. Dzīvesbiedre Gaidis strādā slimnīcas medicīnas laboratorijā un studē bioķīmiju un hematoloģiju, iegūstot Medical Technologist'es grādu. P. Lapsa atceras: "Tie nebija viegli gadi, kad 50 gadu vecumā jādomā par eksāmeniem un pēc 20 gadiem, kas nostrādāti vienā specialitātē, jāatgriežas atpakaļ medicīniskās pamatzinātnēs un vispārējā medicīnā, kur garajos gados notikušas daudzas pārmaiņas."

DM P. Lapsa nemitīgi papildina zināšanas, piedaloties ausu, kakla un deguna slimībām veltītajās konferencēs.

1985. gadā pēc 55 medicīnā nostrādātiem gadiem P. Lapsa aiziet pensijā. 1986. gadā jubilāru kā izcilu speciālistu uzaicina strādāt Baltimoras Medicīnas centrā konsultanta statusā: cilvēka iekšējās auss līdzsvara orgānu traucēju-

mos, elektronistagmogrāfijā un rīkomakrometrijā. Šajos virzienos P. Lapsam ir arī zinātniskie darbi.

Pēdējos gados jubilārs ar kundzi priecējas par mazbērniem, strādā savā dārziņā un glezno. P. Lapsa nenoguris darbojas Latviešu ārstu biedrības darbā ASV un citās ASV ārstu organizācijās.

Lapsu ģimene ir gaidīti viesi Latvijā, par kuru kādā Ziemassvētku apsveikuma kartītē paši rakstījuši:

"Bet atmiņās uz dzimto pusi
Mēs brauksim saņņu kama-
nās."

Šāgada 26. februārī LU Anatomijas un histoloģijas katedra, "Tervetia", kuras filistrs ir P. Lapsa, un Ausu, kakla un deguna slimību centrs organizē zinātnisku konferenci, lai sveicinātu un domās pabūtu kopā ar jubilāru un viņa ģimeni, jo domām nav attālumam un atmiņām nav noilguma.

RUTA LINDBERGA,
MĀRA PILMANE,
LU MF Anatomijas un
histoloģijas katedra

Rakstu veidojot, izmantoti šādi izziņas avoti:

K. Arāja atmiņas, P. Lapsas vēstules R. Lindbergai, P. Lapsas arhīvs, P. Lapsas stāstītās atmiņas, J. Prīmaņa atsauksmes par zinātnisku darbu LU MF Anatomijas un histoloģijas katedrā, P. Lapsas darbi "Bauskas apriņķa latvieši" un "Latvijas dienvidrietumu latviešu antropoloģiskais tips".

LUSP lapa

Vai Tev ir papildus 75 lati, ko maksāt par mācībām?

JURIS PŪCE,
LU Studentu padomes prezidija loceklis, LU senators

29.janvārī Latvijas Universitātes Senāts pieņēma lēmumu "Par LU budžeta veidošanas pamatprincipiem". Cita starpā šis lēmums paredzēja ieviest jaunu principu studiju maksu noteikšanā – fiksētās izmaksas, kas būtu jāsedz ikkatram maksas studentam.

Pašlaik no katras studiju maksas 30% tiek novirzīti centralizētai pārdalei, bet 70% paliek fakultātes rīcībā. Tādā veidā, ja studiju maksa ir noteikta 300 latu apmērā, tad centralizēti tiek pārdalīti 90 latu, bet ja studiju maksa

ir 600 latu, tad centralizēti tiek pārdalīti jau 180 latu. Lēmuma projekts faktiski paredzēja noteikt to, ka turpmāk, neatkarīgi no studiju maksas lieluma centralizēti tiks pārdalīti 195 lati. Ko tas nozīmē? Vidējā svērtā studiju maksa LU ir 400 latu, tātad centralizēti līdz šim tika pārdalīti 120 latu. Faktiski lēmums paredzētu, ka vidēji studiju maksas būtu jāpalielina par 75 latiem. Pie tam, jo mazāka studiju maksa līdz šim ir bijusi, jo vairāk tā būs jāpalielina.

Augstskolu likums paredz tiesības studentu pārstāvjiem augstskolas lēmējinstīcijās situācijās, kad ir apdraudētas studentu intereses, piemērot veto jebkuram šīs instīcijas lēmumam.

Studenti-senatori (Kristīne Ante, Marija Ābelīņa, Edgars Jauņpups, Ritvars Eglājs un Juris Pūce) uzskatīja, ka lēmums "Par LU budžeta veidošanas pamatprincipiem" nav atbalstāms, jo neatbilst studentu interesēm. Tika piemērots Augstskolu likumā un LU Satversmē paredzētais veto. Turpmāk jautājums tiks risināts Saskaņošanas komisijā, kurā ir vienādā skaitā studentu pārstāvji un LU vadības un akadēmiskā personāla pārstāvji.

Par turpmāko notikumu gaitu informēsim nākamajos Universitātes Avīzes numuros.

Rotācija paliek

RITVARS EGLĀJS

Iepriekšējā LU SP lapas laidienā bija iespējams lasīt par rotācijas principu, proti, labāko maksinieku iespējām ar laiku tikt valsts finansētā studiju vietā – gan par rotāciju vispār, gan par pēdējā laika draudiem tai, konkrēti, iespējamo rotācijas aizliegumu, lai varētu samazināt budžetnieku skaitu par pusotru tūkstoši.

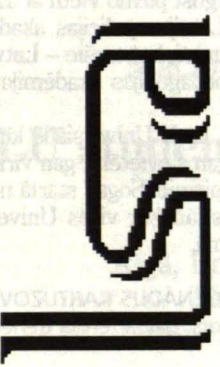
Kas gan kopš tā laika mainījies? Šis tas ir.

Pirmkārt, aizvien stiprinājusies pārliecība, ka jaunā LU Studentu padome, kas sāks darbu 7.februārī, nekavēsies sadarībā ar LU vadību neit Universitātē minimālo rotāciju – labāko maksinieku stāšanos nesekmīgo budžetnieku un parādnieku vietā, fakultātes studentu pašpārvaldēm (bet ne LU vai fakultātes administrācijai) ļaujot paplašināt rotācijas apmērus atbilstīgi fakultātes īpatnībām.

Otrkārt, tāpat mutveidā, kā tapa silti ieteikts dekāniem šai sesijā atbrīvojušās budžeta vietas neaizpildīt, LU vadība apliecinājusi neiejaukšanos valsts finansēto studiju vietu aizpildīšanā. Tiesa, līdz LU Studentu padomei atklīdušas ziņas par rotācijas apturēšanu, piemēram, Sociālo zinātņu fakultātē. Kas līdzīgs esot arī Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē, gan laikam jau mazliet senāk, ja reiz rotācijas izbeigšana aizbildināta ar jauna rektora stāšanos amatā.

Katrā ziņā stāvoklis fakultātēs vēl precizējams. Tieši reģistrācijas un pirmā pavasara semestra nedēļa ir laiks, kad fakultātes studentu pašpārvaldes rēķina stipendijas, un, ja piepeši fakultātes vadība vai kas cits vairs negrib ņemt vērā budžetnieku atburumu un labākos maksas studentus ieskaitīt budžetā, dariet vien zināmu, lai kopīgi varam risināt problēmas un studenti par savu cītību tiktu godam atalgoti.

Latvijas Studentu apvienība organizē konkursu- Studentu gada balva 2000

- Vērtēšanas komisija sastāv no LSA valdes locekļiem.

- Katrai kandidāturai ir jāpievieno motivācijas teksts, kas pamato kandidāta atbilstību titulam

- Pieteikuma beigās ir jānorāda savs vārds, uzvārds, koordinātes un augstskola, kurā studē.

Tagad gaidām jūsu pieteikumus nominācijām, lai beidzot tiktu nosaukti aktīvākie Studentijas darbinieki un kļūtu zināmi kaitnieki.

Ja ir jautājumi vai nesaskaņas, zva-
niet 9131823 (Egta)

masu saziņas līdzeklis)
Mūža ieguldījums studentijā
(cilvēks, kurš ilgstoši un pašreizējīgi ir strādājis studentu labā)

Aicinām studentus būt aktīviem un nosaukt vānuaprāt 2000. gadā atbilstošākos nosauktajām nominācijām.

Konkursa nolikums:

- Studentiem ir tiesības nosaukt kandidātus gadā balvai katrai nominācijai.

Pieteikumi ir jāzūdzā līdz 13.02., adresējot "Studentu gada balva 2000".
Sūtīt pa e-pastu: lsa@haet.lv līdz 13. februārim.

īstenoti ar neatsveramu šīs organizācijas atbalstu)

Gada studentu bieds (cilvēks, kas ir veicis pagājušā gadā kaut ko negatīvu - nozīmīgu visai studentijai; viņš nevar būt students)

Gada studentu notikums (notikums Latvijā politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā dzīvē, kas ietekmējis studentu dzīvi)

Gada studentu projekts (LSA vai SP īstenots projekts, kuram ir nozīme visu SP attīstībā)

Gada bauma

Gada masu saziņas līdzeklis (SP un studentiem labvēlīgs un iepatīcies

LSA valde izsludina konkursu, lai noskaidrotu 2000. gada labākos no labākajiem sekojošās nominācijās.

Nominācijas: Gada students 2000 (kandidēt var jebkurš students, kurš paveicis kaut ko nozīmīgu visai Latvijas studentijai 2000. gadā)

Gada pašpārvalde (Latvijā esošas augstskolas pašpārvalde)

Gada studentu draugs (cilvēks, kas ir veicis pagājušā gadā kaut ko pozitīvu - nozīmīgu visai studentijai; viņš nevar būt students)

Gada studentu labvēlis (organizācija, sponsors - norādīt tie projekti, kas ir

FUKSENE

PĒTERIS LOŽA

Īsi izsakoties, pirmā kursa nabaga studentijai tika brutāli izfukse.

Sen sen, 2000. gada 16. novembra pievakarē (precīzāk gan būtu teikt - naktī no 16. uz 17. nov.) Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes gaitenos noritēja kārtējā (nu jau trešā pēc kārtas) Medicīnas fakultātes fukšu balle... Pieredzējuši profesionāli medicīnas darbinieki (otrā un trešā kursa kolēģi) ar patiesu prieku un spīdošām acīm nespēja atteikt neatliekamo palīdzību dzīviem ne-

laimē nokļuvušiem cilvēkiem (pārsvārā jau pirmkursnieciņiem.) Šādā veidā vecākie kalumi bagātināja savu pieredzi trīs stundu garumā.

Pasākuma turpinājumā norisinājās sabiedriskas aktivitātes 5. auditorijā visnotaļ jautrā atmosfērā...

Svarīgi piebilst, ka savu ziņkāri par medicīnu nespēja savaldīt arī paši mājas saimnieki - biologi. Pateicoties viņiem, pasākums vispār notika, kā arī plašais atrakciju spektrs tika bagātināts ar vēl vienu īpaši atraktīvu smadzeņu kompostrešanu.

SLĒPOSIM KOPĀ 7229491;9277317

www.eiroture.lv

Visām jaukajām meitenēm (nu, Ilzēm)!!!

KNZ vārdā vienmēr Jūsu B.S.
J.ŠVINSKIS

Kā vēsta latviešu tautas paruna, labāk vēlāk nekā nekad. Tāpēc piedodiet, mīļās meitenes, ka apsveicu Jūs tikai tagad. Domāju, ka noprotat, kādā sakarā Jums tiek vēltīts šis apsveikums. Un kā nu ne, jo nupat tika sagaidīta un godam aizvadīta starptautiskā Ilžu diena. Tā kā katra krietna, īsta meitene savā sirdī ir Ilze, tad, saprotams, sveicu Jūs visas, gan

rižas, gan blondās, gan melnās Ilzes. Un tātad, mīļās meitenes, silti sveicu aizgājušajos svētkos un, protams, novēlu visu to jaukāko un labāko, brienot pa rozēm nokaisīto dzīves taciņu, lai sokas!

Nemiet nu par labu šo apsveikumu tādu, kāds viņš ir, jo Jūs taču saprotat, ka tas ir nācis no tīras sirds.

P. S. Jāpiebilst, ka, piemēram, Japānā šos svētkus atzīmēja ar milzīgu uguņošanu un brīvdienu visiem nēģeriem.

Lapu veidoja Inese Saiva
LUSPavize@navigator.lv

IN MEMORIAM

Treju mūžu dejas dzīve

No "Danča" vadītāja
Alfrēda Spuras
uz mūžu šķiroties
(30.03.1928. –
23.01.2001.)

Pirmās divi dzīves bija Opera, kurai Atis (kā viņu visbiežāk uzrunāja) atdeva teju trīsdesmit gadus, kā arī raženais (sulīgais, Erik, sulīgais, ko nu tu! – atkal Atis) deju un kustību režisora darbs Dailes teātrī, Rīgas pantomīmā. Un vēl "knibināšanās" (atkal Spuras vārds) ar latviešu deju 6. vidusskolā un Bauskā.

Trešā piederēja Universitātei un "Dancim".

Saprecināja ģenerāliene Biruta Čaša. Ar latviešu strēlnieces mērķtiecību izvilka Ati no Operas pagrabā Universitātes akadēmiskajās zālēs.

Tās bija sirds laulības, mīlestība no pirmā acu uzmetiena. "Dancis" viņu pieņēma momentāni. Biju klāt tajā 1968. gada treniņstundā Raiņa bulvārī, "vecajos ģeogrāfos", un kopā ar mani bija Zeltmates meita Oļa, Rolandiņš (nākamais Rīgas domes kultūras pārvaldes priekšnieks), Vera Firķe, Daniela, Saša, Svabadnieks, Počs, ak...

Kā bērni nāca dejas – "Metēņu polka", "Andziņš", "Dāki", "Ačikops" (tolaik nezināmā Imanta Zemzara mūzika, mēs to saucām par ķīniešu bērnu svētkiem), Balāde...

Ar Balādi iznāca cunduri. Kā teica kompartijas CK: "ne tie akcenti"... Nāca "Manai Dzimtenei" – un kad vēl "Danča" meitas virs mālsarkanām kleitām pārsēja baltas šallesagšas (iznāca kaut kas sarkan-baltsarkans), - atkal "Dancis" nāk" ne ar tiem akcentiem...

Bet mēs lepojāmies ar Spuras deju. Un mūs skauda par tām.

Spura bija negaidītību un paradoksu meistars dejā. Un arī attiecībās ar mums, dančniekiem. Mēs viņu mīlējām vēl trakāk nekā Hosē Karmenu. Gājām uz viņa izrādēm un pēlām visus, kas, mūsaprāt, pēla Spuru. Nevis pēlām – ienīdām.

Un vēl bija tāds fenomēns – svētki Spuras dārzā.

Pēc Dziesmu svētkiem obligāti. Bet reizēm arī tāpat. Ar burvīgo Vēriņu kā namsaimnieci. Zem lielās bumbieres un lielā bērza. Tā bija Lestenes dejas republika, kas tur svinēja un liksmoja – jo tā bija Lestenes iela, skanoša līdz rīta saulei.

Spuram bija skaistas dejas – "Atmoda", Zemes bērni" – nu re, tur mēs nākam laukā no Lestenes ielas plašajā pasaulē. Viņš prata uzminēt mūs. Un mēs dievinājām viņu.

Katrs reiz beidz būt students. Pat visslinkākais.

Atis nē.

Jo viņš līdz dzīves pēdējai stundai

bija ziņkārīgs un griezās pret katru ar atbrūņojošu vaicājumu: "Nu kā tas bija? Vai tas bija kas jauns? Vai tas bija interesanti?"

Rolands Juraševskis pacēla Ēķa paklupināto "Danci" (nu tā gan bija Ata kļūda – atdot "Danci" Ēķim!) 1987. gadā. Bet lai nu paliek. Rolandiņš nebija aizmirsis pirmo stundu, ko mums kādreiz deva Spura. Prata par to pateikties. Saprata Spuras domu – esi dejā tu pats un patiess. "Esi čalis, nevis īnītis, Esi meitene – gaiša un viegla! – tā Spura).

Pēc šīm atvadām par vienu zvaigzni tautas deju zemē mazāk. Debesis – klāt. Vārbūt tur Spura jau sāk sacerēt "Debesu bērņus", par mums visiem iedomājams?

ERIKS TIVUMS,

LU absolvents (1974), A. Spuras
audzēknis (1968 – 1978)

GRĀMATAS TEV

"Vieda" piedāvā

Atšķirīgs ir SKAIDRĪTES GAILĪTES darbs "DVĒSELE MŪŽĪGI DZĪVĀ...". Romāna darbība risinās mūsdienās. Tas stāsta par studentu Ingu, kurai ir dota iespēja ielūkoties sava vēl nedzimušā bērna dzīvē. Tomēr meitene, neieklausīdamās ne draudzenes Ulrikas domās, ne savas pašas sirdsapziņas čukstos, izšķiras par grūtniecības pārtraukšanu. Turpmāko divdesmit gadu laikā Ingas un Ulrikas likteņi veidojas ļoti atšķirīgi, tomēr draudzība paliek. Bet pēkšņi tajā ir iezadzes kaut kas nesaprotams... Draudzenes nenouaš, ka pāri gadiem pārņemts kāds noslēpumains tilts, kas viņas gan vieno, gan šķir.

Šī grāmata liks padomāt, pārdomāt, salīdzināt un iedziļināties apkārtējos un sevi.

HELĒNA RĒRIHA grāmata "BUDISMA PAMATI" vienkāršā valodā skaidro budisma pamatus, tā dažādās skolās, kuru piekritēji ir gan Tibetā, gan Japānā, Mongolijā, Ķīnā, gan Indijā, gan Krievijā un citur. Īpaša uzmanība tiek veltīta Lielajam Skolotājam – Gautamam Budam, par kuru stāsta budisma rakstiskie pieminekļi. Budisma varenība, tā loma pasaules kultūrā, tā tikumisko ideālu cildenums, kā uzskata grāmatas autore, ir nenoliedzami. Budisma pamatideja pasludina, ka cilvēks ieņem īpašu, izcilu vietu visu

dzīvo būtņu, arī dievu, hierarhijā. Vienīgi cilvēks spēj izrauties no nebeidzamo pārvērtību ķēdes un sasniegt nirvānu (pilnīgu atbrīvošanos no kaislībām), tas ir, kļūt par Budu. Bet atrašanās nirvānā nebūt nenozīmē bezdarbību. Tieši pretēji, tā ir augstākās aktivitātes un garīgās enerģijas izpausme, kad tās vairs nesaista pieķeršanās nenozīmīgām lietām.

Desmit šķēršļi, važas, kas jāsarauj, lai sasniegtu nirvānu: personības ilūzija, šaubas, mānītība, miesaskārības, naids, pieķeršanās Zemei, vēlēšanās gūt baudu un apmierinājumu, lepība, pašapmierinātība, tumsonība.

KONKURSS

"Jumava" piedāvā

Jaunais gads ir iesācies ar jauniem pārsteigumiem no "Jumavas". Lūk, daži!

ANDRIS JAKUBĀNS "CITA TŪKSTOŠGADE." (Andra Jakubāna teksti un 2000. gada pašatmaskojošie komentāri.) "Šī grāmata ir pateicība liktenim. Arī rokas spiedienu liktenis biedriem – Ērikam Hānbergam un Mihailam Soiferam. Tā ir pateicība Aivaram Lembergam, Andrim Šķēlem un Valērijam Karginam, kā arī visiem pārējiem, kas bieži nebija sliktāki par šo trijotni."

Grāmatas priekšvārdā Ēriks Hānbergs raksta: "Andris Jakubāns neļauj snauduļot. Pats dīdīgs un citus tramīgus dara. Urdīgs. Tāds raksturs. Gan dzīvē. Gan publicistikā. Gan prozā."

Par to lasītājs var pārliecināties šajā grāmatā!

"Jumavas" aizsāktā grāmatu sēriju "Pieskārieni" turpina grāmata "EDĪTE PAULS – VIGNERE". "Edītei pati Laima ielikusi šūpuli savu zelta ābolu – dievišķo radošo dzirksti, kas tiek piešķirta tikai izredzētajiem. Līdz ar milzīgo darba spēju un izturību tā nesusi viņai tekstilmākslinieces slavu," tā – grāmatas autore TATJANA SUTA.

Grāmatas nobeigumā rakstīts: "Visu savu līdzšinējo radošo mūžu Edīte Pauls-Vignere piederējusi nenogurdināmo radošā brīnuma meklētāju ciltij – tiem, kuri nesamierinās ar reiz sasniegto un nevēlas at-

kārtot savas "vecās dziesmas". Tā tas ir vēl tagad, kad zaļās jaunības laiks jau secen, bet viņas radošajā biogrāfijā sācies jaunu, aizraujošu eksperimentu laiks – ar pašas jaunatklāto kausēšanas tehniku, veicot visdrosmīgākās profesionālās rotaļas ar dažnedažādiem auduma materiāliem."

Izlasiet šo visnotaļ interesanto grāmatu kā atklātu sarunu par dzīvi, cilvēkiem tajā, par vērtībām un laiku, kurā dzīvojam.

Jūs smēķējat? Gribat atnest? Nē? Vārbūt pamēģināsi tabaku?

Šķiet, tie, kas seko jauniem grāmatu pasaulē, saprot, ka stāstīšu par "TABAKAS GRĀMATU". Jā, tas ir interesants stāstījums, sākot ar to, kurš pirmais uzvilka dūmu, līdz tai cigaretei, kas pašlaik ir tavos pirkstos vai arī vārbūt nu vairs nav. Interesanti, vai ir kāds cilvēks, kas nekad nav padevis kaut vienu reizi mūžā kārdinājumam - cigarete?

"Piecsimt gados, kopš tabaka pazistama Vecajā pasaulē, ir pagūts izmēģināt pietiekami plašu ietekmēšanas līdzekļu arsenālu – no emocionāliem pamfletiem līdz nāvessodiem, bet cilvēce smēķē kā smēķējusi. Un turpina sevi bendēt vēl simt un cik tur veidos tieši un netieši. Šī nav oda tabakai un nav arī propagandas rokasgrāmata karojošo nesmēķētāju aprindām. Bet nav nekā sliktāka par cigaretēm. Tās ir kā āmen baznīcā.

Šī grāmata drīzāk ir no sērijas "who is who", jo tabakas vēsture jau tā pati cilvēces netikumumu vēsture vien ir, tikai papildināta ar smaržām, dūmiem, cigāriem un cigarettēm."

Arī šo grāmatu varat izvēlēties kā dāvanu, pat nesmēķētājam, jo tās formējums, kvalitatīvais, pat mazliet ekskluzīvais izpildījums vienaldzīgu neatstāj.

Konkurss

Apsveicam vienīgo veiksmīgāko konkursa dalībnieci, kas saņem balvu no "Jumavas". Gaidīsim redakcijā **Ilzi Vāgneri**.

Pareizās atbildes

1. M. Bulgakova "Meistaru un Margaritu" tulkojis Ojārs Vācietis.

2. Romānu "Zaudētā Apolītā zeme" tulkojis Talrids Rullis no lietuvju valodas.

3. Padomus, kā kopt savu pipi un ar ko aizdegt cigāru, var atrast "Jumavā" izdotajā "Tabakas grāmata".

4. "Jumavā" izdotās grāmatas par Vindzoru namu un tā noslēpumiem nosaukums ir "Karaliskā ģimene", tā autore ir Kitija Kellija.

5. PANČENLAMA ir tituls, kādu XVIII gs. Piektais dalailama piešķīra Tašilunpas klostera abatam. Pančēnlamu, tāpat kā dalailamu, izraugās, balstoties uz reinkarnācijas teoriju,

bet viņam pieder garīgā vara, nevis politiskā.

NIRVANA ir personiskā atbrīvošanās no ciešanām un to cēloņiem. Absolūtās harmonijas īstenošana. (Izmantota grāmata "Zaudētā Apolītā zeme".)

Jaunais konkurss

1. Kādas ir A. Jakubāna grāmatā "Cita tūkstošgade" biežāk minētās personas?

2. Cik reizes A. Jakubāna grāmatā "Cita tūkstošgade" minēts A. Šķēles vārds?

3. Kādām "Jumavā" izdotās sērijas "Pieskārieni" grāmatām autore ir Gundega Repše?

4. Kāds Ilzes Šķipsnas romāns izdots 2000. gadā izdevniecībā "Jumava"?

5. Grāmatas "Vasaras namiņš" autore ir

ZANE STRODE

P. S. Atgādinām, ka iepriekšējā konkursa uzvarētājam **Agnesei Krieviņai** un **Sandrai Virzai** jāierodas "UA" redakcijā pēc balvām.

SPORTS

Desmito reizi pēc kārtas – LU galda tenisisti!

Jau par tradīciju kļuvis, ka Latvijas Universitādes sacensības pirmie uzsāk šahisti un galda tenisisti. Protams, XI Universiāde nebija izņēmums.

Diemžēl LU sportistu saimei sākums šoreiz nav tik veiksmīgs kā iepriekšējā gadā.

LU galda tenisa sieviešu komandu pārstāvēja VSI III kursa studente L. Krūmiņa, kura izcīnīja 2. vietu, A. Orlova no Ekonomikas un vadības fakultātes – 5. vietā un D. Vidruska no Ekonomikas un vadības fakultātes izcīnīja 9. vietu. Dubultspēlē L. Krūmiņa – A. Orlova – 2. vieta. Kopvērtējumā tas mūsējām deva 2. vietu, kas mūsu komandai jau kļuvusi par tradīciju pēdējos astoņus gadus. Vienīgi pērn gandrīz tajā pašā sastāvā beidzot bijām pirmie. Protams, vēlētos to atkārtot, bet jāsamierinās ar 2. vietu. Par uzvarētājam kļuva RTU sieviešu komanda.

Uzslavu pelna mūsu vīriešu komanda, kura jau desmito reizi pēc kārtas kļūst par čempioni, bet no 1981. gada jau septiņpadsmito reizi uzvarētāja. Domāju, ka tas ir savdabīgs rekords starp citiem sporta veidiem augstskolās.

Arī šajā Universiādē startēja rekordskaitis komandu – divpadsmit. LU komandu pirmo reizi pārstāvēja VSI I kursa students J. Osis, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes II kursa students K. Komarovs, kā arī pieredzējušie VSI II kursa studenti S. Vasiļjevs un J. Isajevs. Tika izcīnīts gandrīz simtprocentīgs punktu skaits.

Vienspēles: S. Vasiļjevs jau piekto reizi kļūst par čempionu, J. Isajevs – 2. vietā, bet J. Osis – 4. vietā. Arī dubultspēlēs mūsu pāri stabili izcīnā 1. vietu: S. Vasiļjevs – J. Osis, bet 2. vietā K. Komarovs – J. Isajevs. Ar nospiedošu pārsvaru mūsējie komandu cīņā gūst pirmo vietu ar 127 punktiem, Latvijas policijas akadēmija – 93 punkti, bet trešie – Latvijas Sporta pedagogijas akadēmija – 82 punkti.

Jāatzīmē, ka X Universiādē kopvērtējumā gan sievietēm, gan vīriešiem bijām pirmie. Šogad startā nokavētais būs jānoķer visas Universiādes garumā.

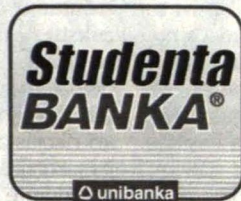
GENĀDIJS KARTUZOVS,

LU lektors, galda tenisa treneris

SLUDINĀJUMI, REKLĀMA

Veiksme mīl studentus!

legādāties Unibankas *Studenta Banku* līdz Valentīna dienai – 14. februārim – un piedalies *Studenta Bankas* loterijā.

Loterijā piedalās arī visi jau esošie *Studenta Bankas* īpašnieki.
Izloze – 2001. gada 21. februārī.

Tu vari laimēt desmitiem balvu:

komplektu *e-xtra* no **VAR**, mobilos telefonus no **TRODEKS**, ceļojumus 2 personām uz Serēnas ūdens atrakciju parku no **EUROSKOP**, ieejas kartes 2 personām Jaunajā Rīgas teātrī un dāvanu kartes no **GLBUSS**, **Lee Wrangler**, **KOLONNA**

Loterijas rezultāti – laikrakstā *Diena* 2001. gada 24. februārī. Unibanka pateicas saviem sadarbības partneriem, kuri dod iespēju *Studenta Bankas* īpašniekiem iepirkties ar atlaidi 300 tirdzniecības vietās visā Latvijā. Pieprasiet *Studenta Banku* visās Unibankas filiālēs un norēķinu grupās.

Loterijā nepiedalās Unibankas darbinieki un viņu ģimenes locekļi.

unibanka

LABAS PĀRMAIŅAS

Papildu informācijai – bezmaksas tālrunis 8008009 vai <http://www.unibanka.lv>

Latvijas Ģimenes
centrs dāvina –
"USA" lasītājam

No 5. februāra līdz 9. martam jaunietes reproduktīvā vecumā, kuras vēlas lietot kontracepciju, varēs apmeklēt Latvijas Ģimenes centra ārstus – ginekologus, maksājot par vizīti uz pusi mazāk (Ls 5,-) un saņemt kontraceptīvos preparātus pirmajam mēnesim bez maksas.

SIA "Latvijas Ģimenes centrs" adrodes Rīgā, Kaņiera ielā 10a

CEĻOJUMS	Dienu sk.	Cena LVL	Naktsmāju tips	Izbraukšanas datumi
PĒTERBURGA	5	45	viesnīca	12.04, 24.05, 7.06, 14.06, 28.06, 12.07, 26.07, 2.08, 16.08, 23.08, 13.09
PRĀGA	4	43	viesnīca	14.04, 10.05, 7.06, 22.07, 10.08, 4.10, 24.10
ČEHIJAS DIENVIDI	7	88	viesnīca	11.04, 24.05, 20.07, 26.08, 14.09
BUDAPEŠTA	4	49	viesnīca	14.04, 24.05, 16.07, 30.07, 25.10
UNGĀRĪJAS ŠTEPE	7	83	viesnīca	29.04, 19.06, 17.07, 19.08
KRAKOVA-ZAKOPANE	4,5	58	viesnīca	30.05, 22.07, 20.08
TĀTRU KALNI	5	58	viesnīca	13.06, 6.08
LEGO ZEME DĀNIJĀ	5	76	hostelis	23.03, 2.06, 13.08
HOLANDE	8	88	telis	20.04, 20.06, 26.07
BAVĀRIJAS ŠVEICE	7	82	telis	19.05, 31.07
BAVĀRIJAS ALPI	9	113	viesnīca	8.06, 15.08, 23.09
ŠVEICE-BODENES EZERS	8	150	viesnīca	10.05, 25.06, 25.07, 19.08
ŠVEICES TOPS	11	148	telis	3.07, 6.08
ZALCBURGAS ZEME	8	120	hostelis	14.06, 6.07, 20.08, 23.09
AUSTRĪJAS KLOSTERI	7	105	hostelis	18.05, 30.06
TIROLE-GARDA EZERS	8	134	hostelis	29.05, 10.07, 26.08
VIDUSJURAS RIVJERA (Itālija, Francija)	12	154	telis	7.06, 5.07, 9.08
TOSKĀNA-ROMA	12	160	telis	10.05, 21.06, 19.07, 27.09
ITALIJAS DIENVIDJURAS	15	594	Lidojums, guļamautobuss, brok., vakariņas	Vairāki datumi jūnijā - augustā
NORMANDIJAS PIEKASTE	10	186	hostelis	30.05, 29.07, 20.08
FRANČU VĪNI (Mozele, Elzas, Savojas)	12	196	hostelis	29. Jūn
LONDONA	10	185	pilna pansija	27.04, 7.06, 5.07, 16.08
DIENVIDANGLIJA	12	254	pilna pansija	7.05, 9.09
SKOTIJA	14	555	Lidojums, guļamautobuss, brok., vakariņas	Vairāki datumi jūnijā - augustā
PORTUGĀLE-SPĀNIJA	15	555	Lidojums, guļamautobuss, brok., vakariņas	Vairāki datumi martā - oktobrī
NORVĒGIJA	9	158	kemp.mājas	25.06, 14.07, 9.08
HOKEJS KĒLNĒ	9	120-170	viesnīca	26. Apr
SLĒPŠĀNA ITALIJAS ALPOS	6 d. uz kalna	230-240	Pansija, brokastis, vakariņas, pacēlāja cena	5.01, 16.02, 23.02, 9.03, 16.03, 23.03

Tūrisma aģentūra "Gorbants" Rīgas Starptautiskā Autoosta, 3 stāvs. Tālr.: 7703300

SPSS: Datu apstrāde, apmācība. Tālr. 7531434. Gustavs

LU AUTOSKOLA

Uzsāk nodarbības

Individuālās braukšanas apmācībai B kategorijas transporta līdzekļiem:

Ceļu satiksmes noteikumi - teorētiskās nodarbības (latviešu, krievu valodā)

Mācību braukšana - praktiskās nodarbības

LU studentiem un darbiniekiem atlaides!

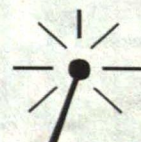
Pieteikties līdz š.g. 23. februārim,
Rīgā, Brunīņieku ielā 36/3 (sētas māja), 2.st.,2.kab.
Nodarbības Kr. Valdemāra ielā 69, 5.st.
Tālruni uzziņām: 7274889, 7275392, mob. 6525383

LATVIJAS KRISTĪGĀIS RADIO

98.5
100.7
101.8
104.7

Katru trešdienu plkst. 18.40
ar atkārtotumu nākamās trešdienas naktī plkst. 0.30
skan Tālvaiža Kronberga vadītais raidījums

Apraktie un neapraktie talanti

TEĀTRA PELE VĒRO

Pīkstīte pret Čīkstīti

Dž. Dž. Džilindžera iestudētais "Dons Žuāns X" izraisa pretunīgā reakcijas - sākot no absolūtas pretīguma sajūtas par pārlieko atkaulinātību, režisora šķietamo cinismu un nekaunīgo ironiju un beidzot ar pilnīgu slavinājumu: šķiet, ka Dž. Dž. Dž. lidinās citā, vienīgi viņam saprotamā pasaulē. (Kā visi jukušie, citstarp.)

PP: Nu jau gan tu pārspīlē! Tu nelāvi man iepriekš pabeigt - šo izrādi nedrīkst uztvert ar pirmā iespaida emocijām, sak, ārprāts, kas tur notiek! Nepieciešams padomāt, KĀPĒC notiek.

PC: Piedod man, bet pārāk daudz kas tajā izrādē šava pāri strīpai. Pats sākums jau šķita aizdomīgs un diezgan banāls: dzīvoja reiz Dons Žuāns (G. Kēsteris), jauns, skaists, nesamaitāts, bet tad, kā gadījies, kā ne, uzradās tāds Komandors (V. Liepiņš), vecs, uzburbis, baigais maitas-

gabals, un sagrib pirmo ievest "pieaugušo" dzīvē. Tā nabaga Dons iepazīst dzīves īstenības rūgto garšu, piedzīvo daudz vilšanās un drāžas pa pasauli līdz savai pēdējai stundīnai.

PP: Tu visu redzi tik primitīvi! Izrāde atklāj Dona Žuāna un reizē arī visas cilvēces sāpi par ideālas, dievišķas mīlestības neiespējamību šajā pasaulē. Noslēgumā lieliski tika parādīts, ka patiesībā Dons Žuāns mīt katrā, atšķirība ir tikai apstākļi, ka daži to noslēpj, apslāpē, bet citi - neierobežo sevi, ļaujas savām vēlmēm.

PC: Nu klausies, ja visi rīkotos, kā vien iegribas, līdzīgi kā Dons Žuāns, kas tad notiktu uz mūsu mīļās pasaulītes! Sodoma un Gomora!

PP: Manuprāt, tas jau arī sāj izrādes autoram - sabiedrības divkosība, jo nosoda to, kas rīkojas atklāti, neliekuļojot ne sev, ne citiem. Varbūt tāpēc izrādi Dž. Dž. Dž. taisījis ar tik milzīgu ironiju un pārspilējumiem, sakāpinājis visu līdz beidzamaj robe-

žai, kad ģenialitāte mijas ar absurdu idiotismu.

PC: Nē, drīzāk tā ir nīrgāšanās par skatītāju. Kā gan savādāk lai to uztver - pēc nāves Komandors nokļūst ellē tāpēc, ka patiesībā iekārojis savu meitu un mēdzis tai glaudīt pleciņu. Režisors vēl atļaujas piezīmēt, ka šī iemesla dēļ elles liesmās cepinās vairums vīriešu!

PP: Te patiesībā daudz kas slēpjas, manuprāt, par šo problēmu būtu jātaisa atsevišķa izrāde.

PC: Vēl ko ne! Vienām nejdzībām izrādē seko nākamās - Žuāns ar savu uzticamo kalpu (A. Robežnieks) bezdievīgi nočurā Komandora kapu, ar to izsaucot šamā garu, kurš paceļas no zemzemes ar visu piemiņekli - par tā abstrakto konstrukciju labāk paklusēt.

PP: Arī tur var rast apslēptu domu: piemiņeklis veidots kā neveiklas ekstremitātes, izaugošas no vidus, kur atrodas pats Komandors.

Tātad viņš nav nekas vairāk kā PAKAĻA.

PC: Ko tu vēl neizfantazēsi! Vēl sašutumu izraisa sentence, ka "nav aukstu sieviešu! Mēdz būt tikai stubi vīrieši, kas tur rokās gītāru, bet nemāk to spēlēt." Izrādē pārstāvētas trīs (stereo)tipizētas sievietes, kas arī rīkojas atbilstoši iepriekšminētajai atziņai: padauza (M. Doveika), doktorante (Z. Vaļicka) un tikla tēvmeita (G. Ozolīte).

PP: Nu jā! Redzi, ar to režisors parāda, ka sievietes...

PC: Savukārt marasms, ar kādu visa šī putra noslēgumā kāpa pāri katliņam, iet ārā no jebkādam saprāta robežām, jo tā...

PP: Un tieši noslēgums man šķīta viskolosālākais! Sevišķi jūsmoju par A. Vilcāna mūziku, kas atklāja Dona Žuāna vissmalkākās dvēseles vibrācijas. Varbūt arī tev, Čīkstīt, derētu ieklausīties Girta Kēstera vārdos: "Ja kādu vakaru Dons Žuāns

klauvē pie Tavām durvīm, neturi tās ciet. Ja kādu vakaru Dons Žuāns klauvē pie tavām durvīm, ielaid, jo viņš vēlas dāvēt laimi tieši tev - vienīgajai. Un, kaut arī tā būs īslaicīga, TU BŪSI LAIMĪGA."

PS. (Post Scriptum) Čīkstēt vai pīkstēt - tas lai paliek katra paša ziņā.

Iepriekšējā konkursa līderes: Baiņa Bartušēvica, Sanita Čevere un Ilze Circene.

Ja arī tu vēlies divpersonīgi apmeklēt kādu Dailes teātra izrādi, palauzi galvu:

Kāda ir "Teātra Balvas" 2000 nominētā labākā izrāde (skatāma DT)?

Ko, tavuprāt, slēpj segvārds Dž. Dž. Džilindžers?

Kas ir TEĀTRIS?
Atbildes līdz 28.janvārim nogādā "UA" redakcijā vai: teatra_pele@hotmail.com

CEĻOSIM

Dosimies uz alām

Nurmīžu gravas alas

(Sākums "UA" nr. 10)

Pagājušajā "UA" numurā pastāstīju par to, ko interesanti var apskatīt Līgatnē un kāpēc šī pilsēta man šķiet viena no Latvijas savdabīgākajām un interesantākajām vietām. Tomēr vēl vairāk jauku lietu redzēsiet, ja dosieties ekskursijās no Līgatnes uz Cēsu pusi.

Pirms došanās ceļā gan vēlreiz gribu atgādināt, ka ir virkne alu, kuras var būt bīstamas ikvienam apmeklētājam, kā arī virkne alu, kur cilvēks var būt bīstams un nevēlams alai. Ar minēto, pirmkārt, es gribu attaisnoties par to, ka, aprakstot konkrēto teritoriju, nepieminēju simtprocentīgi visas alas, kuras šajā teritorijā atrodas, bet, otrkārt, brīdināt ikvienu, ka, dodoties uz alām un lienu pazemē, jāievēro kaut elementāri drošības pasākumi, lai pasargātu sevi no nepatīkamiem. Lai atceramies kaut vai ne pārāk seno traģisko negadījumu 1998. gada sākumā, kad, cenšoties piekļūt Krimuldas Velnai, Gaujā noslīka kāds jauniešs.

Vēl gribētos atgādināt, ka, dodo-

ties pat tematiskā pārgājienā apskatīt alas, būtu ieteicams pasākumu dažādot, attiecīgajā reģionā apskatot arī citus visdažādākos dabas un kultūrvēstures objektus, tādā veidā bagātinot savu redzesloku.

Vispirms jau turpat blakus Līgatnei būtu jāsameklē iepriekšējā aprakstā jau pieminētā Līgatnes Zanderu grava, kurā ir divas baltā smilšakmens alas, katra savā gravas nogāzē (kartē ar nr. 1). Kā jau tika teikts, Zanderu grava meklējama uz austrumiem no Zanderu kapiem. Savukārt nepilnu kilometru augšpus pa Līgatnes upi no Zanderu gravas iepretī Zanderu mājām meklējamas Zanderu dolomīta alas (nr. 2).

Dodoties tālāk uz austrumiem, var sameklēt efektīvu gaišā smilšakmens ala Skalupe Ellītes gravā (ala saukta arī - Elles vārti, nr. 3). Ellītes grava ir ļoti mežonīgs dabas veidojums, atbilstoši savam nosaukumam, taču, ja izdodas atrast Elles vārtus Ellītes gravas labajā nogāzē, tad pūles ir atalgotas. Izteikti gotiskās formās veidotais alas portāls ir gana iespaidīgs, kaut arī pati ala tikai 8 m gara.

Skaļupes kreisajā krastā, lejpus Ķempju - Ieriķu ceļa, starp Zuzu un Dravantu zemēm ir atklāta samērā jauna ala ar avotu (nr. 4). Tā atrodas brikšņainā nogāzē 20 m no upes, un pašreiz šīs alas, kurai dots Dravantu vārds, garums ir 6 metri.

Diezgan daudz interesantu alu var sameklēt Latvijas dziļākās ūdenstūristu upes Amatas krastos. Gar upes labo krastu tās lejtecē vijas samērā laba taka, tāpēc posmu no Vidzemes šosejas līdz Veclauču tiltam (apmēram 15 km) vienā dienā var izstaigāt kājām.

Ejot Amatas tecēšanas virzienā, pirmais interesantais veidojums būs Bruņa ala - šaura plaša dolomītu iežos Amatas labā krasta augšējā šķautnē, 200 m augšpus Kārļu aizsprosta (nr. 5). Uzskata, ka Bruņa alai ir tektoniska izcelsme (vienīgā šādas izcelsmes ala Latvijā) - ledāja darbības vai zemestrīces rezultātā zemes garozas virsējā slāni radusies sprauga. Bruņa alas garums - 22 m, taču pēc 11 metriem tālāka spraukšanās starp dolomīta blūkiem kļūst visai dramatiska. Tomēr ir ziņas, ka tie, kas šajā alā ielīduši dziļāk, ir arī izkļuvuši ārā.

Amatas un tās pietekas Pērļupītes kreiso pamatkrastu sadūrē izveidojusies savdabīgā Pērļupītes ala (nr. 6). Tā ir sausa, 33 m gara smilšakmens ala ar divām šaurām ieejām - gan no Amatas, gan no Pērļupītes puses. Šī ala ir atrakta tikai 1990. gadā. Entuziastu grupai rokot, alas iekšpusē ir sabrucis viens pilārs, kas vēlreiz apliecina to, ka ar rakšanos šādās vietās jābūt ārkārtīgi uzmanīgiem.

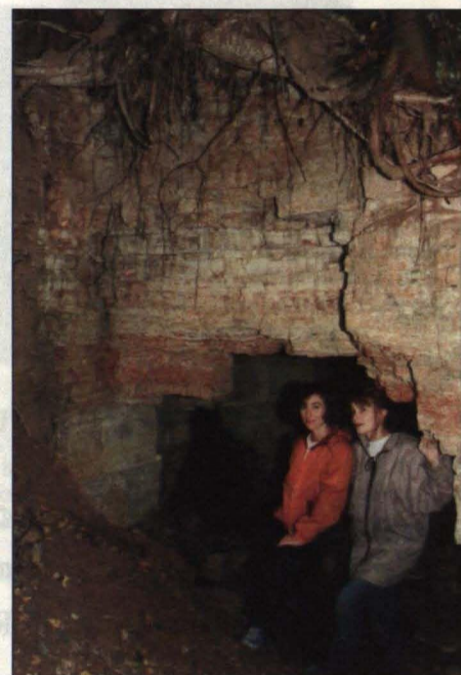
Netālu no Ieriķiem, Amatas pietekas Kumadas pietekas Dančupītes gravā, pārsimtmetru no ietekas Kumadā var apskatīt nelielo Dančupītes alu (nr. 7), kura gan ir tikai nepilnus 6 m gara, taču pašai Dančupītei pirms ietekas Kumadā ir mazs, jauks kanjoniņš, savukārt Kumadas krastā augšpus Dančupītes ietekas aplūkojams izteiksmīgais Sesīļu ieziņš. Arī šo ieziņu savam nodarbējam acimredzot izmantojuši alpīnisti, par ko liecina vertikālajā klintī iecirstās kāples. Pašos Ieriķos, šosejas malā, protams, jāapskata

divi Ieriķupes (Grūbas) ūdenskritumi, kuri gan ir apmūrēti, vismaz augšējais noteikti.

Dodoties pastaigā gar Amatu, noteikti jāatceras, ka no vairākām šīs upes krājām un ieziem paveras viena no skaistākajām Latvijas dabas ainavām. Visai populāra skatu vieta ir Ainavu kraujā, tūlīt lejpus Kārļu lielceļa, jo tā ir ērti pieejama. Uz skatu vietu ved pat kaut kas līdzīgs kāpnēm. Taču ne mazāk jauki skati paveras no Stūķu ieža Amatas labajā krastā un Dzīlnu ieža upes kreisajā krastā. Abi šie ieži atrodas posmā starp Ainavu krauju un Kumadas ieteku. Savukārt skats no Zvārtes ieža augšas ir tik populārs, ka to pat nav vērts pieminēt. Starp citu, pie Zvārtes ieža ekskursantus gaida arī citas izpriecas, piemēram, izjāde ar zirgiem.

Ja nu reiz esat atnākuši pie Amatas, upes lejtecē jāapskata vēl vairākas alas. Pieminēšanas vērtas ir divas nelielas sāniskās erozijas (t. i., upes palu ūdeņu izskalotas) alas Roču iezi (nr. 8), kurš atrodams Amatas kreisajā krastā, pavisam nelielā augšpus ūdenstūristiem tik pazīstamajam Lustūža klintim un krācēm. Viena ala nosaukta par Bruņuzivju alu (tā ir 8 m gara), savukārt otra - par P - alu (pēc šīs alas formas, tā ir kopā 12 m gara). Tā kā abu ala ieejas izvietoja vertikālā klintī apmēram metru virs upes vasaras līmeņa, pie tam virs atvara, tad tajās reāli var tikt iekšā tikai vasarā, brienot pa klints karnīzi, kura ir klints turpinājums zem ūdens, vai pārpeldot Amatu, ja esat pretējā upes krastā. Nematot vērā, ka arī siltās vasaras dienās Amatas ūdens ir diezgan vēss, tad ielišana šajās alipās vien jau var izvērsties par vērā ņemamu piedzīvojumu.

Lejpus Veclauču tilta (Līgatnes - Kārļu ceļš), Amatas labajā pamatkrastā (ne upes krastā) aiz diezgan pama- tīgiem brikšņiem atrodas Kājiņu ieziņš, kurā ir Kājiņu ala (nr. 9). So vietu

Kazugravā Sikspārņu alās

īpaši ieteicams apmeklēt estētiem, jo Kājiņu alas priekšējā kopā ar visām klintīm ir viens no krāsainākajiem un izteiksmīgākajiem šāda tipa veidojumiem Latvijā. Savukārt pie alas ieejas nesēn smilšakmens klintī iecirstās "skulptūras" ir uzskatāms piemērs, cik muļķīgi ir skrāpēt un bojāt klintis. Nedarīsim tā! Pati ala ar diviem atsevišķiem zariem ir sausa un piemērota lišanai, pat uz vēdera, ja vien labo atzarojumu zvēri nav pievilkuši ar dražām un piemērojuši, jo tad lišana šajā alā var izvērsties par jauku piedzīvojumu.

Šajā pašā apvidū, arī nelielā lejpus Veclauču tilta, tikai starp upi un Kājiņu māju ceļu kādā krūmājā noslēpusies Mazā Kājiņu ala. Vieta, kur ala atrodas, ir visai netipiska, tāpēc arī grūti atrodama šī zemā, pankūkveidīgā, 4 m dziļā ala.

(Turpinājums sekos)

INDULIS KRAUZE

Kļūdu labojums

Atvainojamies par tehniskajām kļūdām "UA" nr. 10. 1. un 8. lpp.

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA, GINTA LEIKARTE
Fotogrāfs TOMS GRINBERGS
Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
(pastkastīte atrodas LU kancelejā)
Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss 7034330
Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv
Mājas lapa Internetā: <http://www.lanet.lv/~luua>
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta.
Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.

